

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Mart sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Nisan ayında görüşmek üzere!

Editörler:

Burcu Çelik Gökçen
Ahmet Berke Baştuğ

Malpraktis Davalarında Doktorun Sorumluluğunun İncelenmesi

Bazı durumlarda tıbbi müdahalenin, tıbbin gereklerine uygun olarak yapılmaması halinde belirli zararlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda, tıbbi müdahaleyi yapan doktorun ve idarenin sorumluluğuna gidilebilecektir. Tıbbi müdahale sonrasında ortaya çıkan her komplikasyon yani tıbbi müdahalenin, özenli ve kurallara uygun yapılmış olmasına rağmen ortaya çıkan olumsuz sonuçlar, malpraktis olarak değerlendirilmemelidir. Malpraktis bir diğer anlatımla tıbbi uygulama hatası sonrasında ortaya çıkan zararın değerlendirilmesinde birçok ölçüt bulunmaktadır. [\(Sayfa 2\)](#)

Anayasa Mahkemesi İhlal Kararlarının Bağlayıcılığı ve Kararların Medeni Yargı Mercilerince Uygulanması

Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu, kamu gücü tarafından gerçekleştirilen hak ihlallerinin giderilmesi ve anayasal hakların etkin şekilde korunması amacıyla hukuk sistemimize dâhil edilmiş olup, bu mekanizmanın işlevselliği büyük ölçüde verilen ihlal kararlarının idari ve medeni yargı mercileri tarafından eksiksiz şekilde yerine getirilmesine bağlıdır. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının bağlayıcılığı, bireysel başvuru sisteminin etkinliği açısından temel bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. [\(Sayfa 10\)](#)

Rekabet Kurulu'nun İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkındaki 2010/4 Sayılı Tebliğ'de Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Rekabet hukukunun temel bilinen en temel işlevi, piyasalarda etkin rekabetin korunmasını sağlamak ve yoğunlaşma teşebbüs işlemlerinin rekabetçi yapıyı bozmasını önlemektir. Bu bağlamda birleşme ve devralma işlemlerinin ön denetime tabi tutulması, rekabet hukukunun en önemli araçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de bu denetim mekanizması, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde yürütülmekte olup uygulamaya yön veren temel düzenleme ise 2010/4 sayılı "Rekabet Kurumundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'dir. [\(Sayfa 18\)](#)

Usulsüz Tebligatta Yargıtay Uygulamaları

Hukuki yargılamada tarafların usulüne uygun şekilde bilgilendirilmesi, adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda tebligat, yargısal işlemlerin taraflara bildirilmesini sağlar ve usul hukukunun en önemli araçlarından biri olarak kabul edilir. Nitekim tebligatın usulüne uygun şekilde yapılması, tarafların savunma haklarını etkin biçimde kullanabilmeleri açısından zorunludur. Bununla birlikte uygulamada sıklıkla karşılaşılan usulsüz tebligat halleri hak kayıplarına yol açabilmektedir. [\(Sayfa 7\)](#)

Kira Alacaklarından Kaynaklanan Davalarda Dava Türüne Göre Whatsapp Mesajlarının Delil Niteliği

Dijital iletişim araçlarının günlük yaşamda yaygınlaşması neticesinde sözleşme ilişkilerinin kurulması ve yürütülmesi süreçlerinde elektronik yazışmaların önemi artmaktadır. Bu kapsamda, kira ilişkilerinde tarafların; kira bedeli, artış oranı, ödeme tarihi ve sözleşme yenileme koşulları gibi birçok hususu yazılı sözleşme yerine dijital yazışmalar üzerinden kararlaştırdığı görülmektedir. Bu uygulamalar arasında en yaygını ise WhatsApp üzerinden gerçekleştirilen yazışmalardır. [\(Sayfa 14\)](#)

Hukuk Genel Kurulu'nun 09.04.2025 Tarihli Emsal Kararı ile Ek Dava Açması, Haksız Şekilde Engellenen Avukatın Sözleşmeyle Belirlenen Tüm Vekâlet Ücretine Hak Kazanacağı Karara Bağlandı

Vekalet sözleşmesi, Türk hukukunda Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu'nun 386.maddesi vekalet sözleşmesinin genel kapsamını açıklamıştır. "Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere; vekilin bir iş görmeyi üstlendiği sözleşmedir. Hukuki fiillere ilişkin vekâlette vekil, müvekkilinin menfaatine olarak hukuki işlemleri gerçekleştirmek, özellikle subjektif haklar iktisap etmek, kullanmak ve devretmeyi yükümlenir. [\(Sayfa 20\)](#)

Güncel Haberler

[Yargıtay'ın Güncel Kararı: Önalım Hakkına İlişkin Kanun Değişikliği Derdest Davalarda Nasıl Uygulanacak? \(Sayfa 13\)](#)

[Elektrikli Araç Şarj Hizmetlerinde Yeni Dönem: Yönetmelikte Değişiklik Yapıldı! \(Sayfa 22\)](#)

[Anayasa Mahkemesi'nden Limited Şirketlere Dair Önemli Karar! \(Sayfa 22\)](#)

[Açık Rıza ve Aydınlatma Metinlerinin Ayrı Ayrı Düzenlenmesi Gerektiği Hakkında İlke Kararı Yayımlandı! \(Sayfa 22\)](#)

MALPRAKTİS DAVALARINDA DOKTORUN SORUMLULUĞUNUN İNCELENMESİ

Bazı durumlarda tıbbi müdahalenin, tıbbın gereklerine uygun olarak yapılmaması halinde belirli zararlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda, tıbbi müdahaleyi yapan doktorun ve idarenin sorumluluğuna gidilebilecektir. Tıbbi müdahale sonrasında ortaya çıkan her komplikasyon yani tıbbi müdahalenin, özenli ve kurallara uygun yapılmış olmasına rağmen ortaya çıkan olumsuz sonuçlar, malpraktis olarak değerlendirilmemelidir.

Malpraktis bir diğer anlatımla tıbbi uygulama hatası sonrasında ortaya çıkan zararın değerlendirilmesinde birçok ölçüt bulunmaktadır. Bu makalede tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu, malpraktis ve komplikasyon ayrımı, malpraktis sonrasında doktorun ve idarenin sorumluluğu, kamu ve özel sektörde çalışan doktorların sorumluluğu, doktorların soruşturma iznine tabi olması durumları incelenecektir.

1. Tıbbi Müdahalenin Hukuka Uygunluğu

Tıbbi müdahalenin hukuka uygun hale gelebilmesi için birçok kriter bulunmakla birlikte tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu noktasında en önemli dört şart bu makalede incelenecektir. Buna göre Tıbbi müdahale; güncel tıp biliminin objektif ve subjektif sınırları, kuralları ve standartları içinde kalmalıdır. Hekimin müdahalesinin tedavi amacı içermesi gerekmektedir. Yapılan tıbbi müdahale tıp mesleğini icra etmeye yetkili kişilerce yapılmalıdır. Son

olarak hastanın, bu tıbbi müdahaleye rızasının bulunmasıdır.

"Yargıtay da bir kararında bu görüşü benimsediğini belirtmektedir: "Şayet tıp ilmi hekimin yaptığı müdahalelere cevaz veriyorsa, bunu yapan hekim, tıp mesleğince tecviz edilen bir faaliyette bulunmuş demektir ki, hakkın icrası nedeniyle, eylemi hukuka aykırı sayılamaz", Ancak Yüksek Mahkememiz, mağdurun rızasına önem verilmesi ile öğretinin artık rıza teorisine döndüğünü gözlemlediğini de belirtmektedir¹. Bu görüşün temel dayanağı anayasa-da düzenlenmiş bulunan "bilim ve sanat hürriyeti'dir (md. 27)². Hakkın kaynağı ise sağlık mevzuatında bulunmaktaysa da en açık biçimde Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi'nin 13/1. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre, "tabip ve dış tabibi, ilmi icapları uygun olarak teşhis koyar ve gereken tedaviyi tatbik eder. Bu faaliyetlerinin mutlak surette şifa ile neticelenmemesinden dolayı, deontoloji bakımından muaheze edilemez". Keza örf ve âdet de tıbbi müdahale hakkının kaynağı olarak görülmektedir³." [1]

Tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu için aranan şartlar, kapsamları ve detayları hasta hakları yönetmeliğinde belirtilmiştir. Buna göre:

"g) (Ek:RG-8/5/2014-28994) Tıbbi müdahale: Tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından uygulanan, sağlığı koruma, hastalıkların teşhis ve tedavisi için ilgili meslekî yükümlülükler ve standartlara

uygun olarak tıbbın sınırları içinde gerçekleştirilen fizikî ve ruhî girişimi,
(Ek:RG-8/5/2014-28994) Bilgilendirme: Yapılması planlanan her türlü tıbbi müdahale öncesinde müdahaleyi gerçekleştirecek sağlık meslek mensubu tarafından kişiye gerekli bilginin verilmesini,
h) (Ek:RG-8/5/2014-28994) Rıza: Kişinin tıbbi müdahaleyi serbest iradesiyle ve bilgilendirilmiş olarak kabul etmesini, ifade eder." [2]

yapılacak tıbbi müdahalenin amacı sağlığı koruma, hastalıkları teşhis ve tedavi etme olmalıdır. Ve bu müdahale yalnızca tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından yapılmalıdır. En önemli ve son şart ise ilgili kişinin yani hastanın, yapılacak tıbbi müdahaleye rızasının olmasıdır. Hastanın yapılan müdahaleye rıza vermemesi halinde hastanın ihtiyacı olsa bile yapılan müdahale hukuka uygun hale gelemeyecektir.

"Kanımca, tıbbi müdahaleleri hukuka uygun kılan husus, bu çalışmanın başında belirttiğim koşulların hepsinin gerçekleşmesidir. Buna göre, tıbbi müdahaleyi yapanın hekim olması, endikasyonun ve aydınlatılmış rızanın bulunması ve hekimin tıp biliminin gereklerine uygun, özenli bir tıbbi müdahale yapması lazımdır. Hatta endikasyon şartı anayasal bir şarttır (bkz. Md. 17/2). Gerek tıbbi müdahaleyi yapanın hekim olması (Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun Md. 1-4) ve gerekse rıza (Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun Md. 70; Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun md. 6, Nüfus Planlaması Hakkında Kanun md. 4, ayrıca Biyotıp Sözleşmesi, md. 5; Hasta Hakları Yönetmeliği, md. 5, 25) şartları da yasal şartlardır. Dolayısıyla bu üç şart açısından aslında "kanun hükmünün yerine getirilmesi" de söz konusu olmaktadır."

Hastanın rızası tek başına tıbbi müdahaleyi hukuka uygun hale getirmez. Rızanın geçerli olabilmesi için hastanın; müdahalenin niteliği, riskleri, muhtemel komplikasyonları, alternatif tedavi yöntemleri ve müdahalenin yapılmaması halinde doğabilecek sonuçlar hakkında yeterli şekilde aydınlatılmış olması gerekmektedir. Rızanın etki alanı aydınlatmanın kapsamına göre belirlenebilecektir.

2. Malpraktis ve Komplikasyon Ayırımı

Yapılan tıbbi müdahale sonrasında ortaya çıkan her türlü zarar veya istenmeyen durum malpraktis olarak değerlendirilmelidir. Tıbbi müdahalede tüm gerekli dikkat ve özen gösterilse de, müdahale, hukuka uygunluk şartlarını karşılarsa da ortaya öngörülemeyen veya öngörülse ile istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda tıbbin kabul ettiği normal riskler komplikasyon olarak ortaya çıkmaktadır.

“...Temyizen incelenen kararda; dosya kapsamında alınan raporlarda ve karara esas alınan ATK ve bilirkişi raporlarında; davacıya bacağındaki ağrı nedeniyle yapılan kas içi Dikloron enjeksiyonu endikasyonunun uygun olduğu, kas içi enjeksiyon işlemi sonrası ortaya çıkan sinir hasarının klinik ve laboratuvar verileri birlikte değerlendirildiğinde enjeksiyon nöropatisi ile uyumlu olduğunun anlaşıldığı, bu tip enjeksiyon uygulamalarında enjekte edilen ilaçların doku içi yayılımı ile nadir de olsa sinir hasarına neden olabildiklerinin tıbben bilindiği, bu durumun enjeksiyonun tekniğine uygun yapılması durumunda da önlenemeyecek şekilde ortaya çıkabildiği, her türlü dikkat ve özene rağmen gelişebilen komplikasyon olarak nitelendirildiği, dava konusu olayda enjeksiyonun doğru yere yapıldığının mahkemece kabulü halinde kişide gelişen enjeksiyon nöropatisinin komplikasyon niteliğinde olduğu, tüm bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde; tedaviyi düzenleyen hekimin ve enjeksiyonu uygulayan sağlık personelinin eylemlerine tıbbi hata atfedilmediği, hizmeti sağlık çalışanları aracılığı ile yürüten idarenin dosya içerisindeki mevcut belgelere göre görünür bir hatasının saptanmadığı, dosyada bilgilendirme ve onam formu yer almamasına rağmen Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun 70. maddesi ve mezkur kanuna atıfla Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 10.06.2019 tarihli 2019/11 sayılı genelgesinde .. Enjeksiyon uygulamaları büyük ameliye cerrahiye olmadığı için hastaların sözel bilgilendirilmesinin gerekli ve yeterli olduğu, müdavi hekim tarafından reçete edilmiş güncel tedavisinin yetkili sağlık meslek mensupları tarafından hastanın reçetesi görüldükçe yapılması halinde yazılı onam alınması zorunluluğu bulunmadığının belirtildiği, maddi ve manevi tazminata hükmedilebilmesi için kusur, zarar ve illiyet bağının bir arada olması gerektiği, davacı hastada ortaya çıkan durumun komplikasyon olarak nitelendirilmek-

le ortada kusur bulunmadığının açık olduğu anlaşılmakla davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun bulunan kararın onanmasına karar verilmiştir...” [3]

Nitekim yukarıda yer alan yargıtay kararından da görüleceği üzere tıbbi müdahale hukuka uygun bir şekilde yapılmış ve tüm dikkat ve özen yükümlülükleri yerine getirilmiş ise ortaya çıkan zarar malpraktis kavramı içinde değerlendirilemeyecektir. Bu durum komplikasyon olarak tanımlanmaktadır. Tıbbi müdahale sırasında tüm özen yükümlülüğü yerine getirilse bile öngörülme, öngörülse bile önüne geçilemeyecek, istenmeyen sonuçlar komplikasyon olarak değerlendirilebilecektir. Danıştay tarafından müdahale kusuru üç başlık altında toplanmıştır: Uygulamadan kaynaklanan kusur, organizasyon yani işbirliği eksikliği ve hastanın aydınlatılmasında ve dolayısıyla açık rızasında oluşan kusur. Aşağıda yer alan danıştay kararında da komplikasyon ve malpraktis kavramları açıklanmıştır:

“Hatalı tıbbi uygulama (Malpraktis): Türk Tabipleri Birliği Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nın 13. maddesinde, tıbbi hata tanımlanmaktadır. Tıp biliminin standartlarına ve tecrübelerine göre gerekli olan özenin bulunmadığı ve bu nedenle olaya uygun gözükmeyen her türlü hekim müdahalesi uygulama hatası (malpraktis) olarak anlaşılmaktadır.

Diğer bir ifadeyle, hastanın tanı ve tedavisi sırasında standart uygulamanın yapılmaması, bilgi ve beceri eksikliği, hastaya uygun tedavi uygulanmaması; tıbbi hata olarak tanımlanabilir. Bu noktada hatalı tıbbi uygulama sonucu doğacak sorumluluk "kusura dayalı genel sorumluluk"tur.

Hekimin hukuksal sorumluluğu bakımından ölçü; tecrübeli bir uzman hekim standardıdır. Hekim, objektif olarak olayların normal gelişimine ve subjektif olarak da kendi kişisel tecrübesine, kişisel yeteneğine, bireysel mesleki bilgisine, eğitiminin nitelik ve derecesine göre, hastanın sağlığında bir zarar gelmesini önceden görebilecek durumda olmalıdır. Bu halde karşımıza özen yükümlülüğü çıkmaktadır. Hekimin özen yükümlülüğünün ihlali, üç alanda yoğunlaşmaktadır; birincisi, hastanın tedavisinde yani teşhis, endikasyon, tıbbi tedbirin seçimi, bu tedbirin uygulanması, tedavi yahut cerrahi girişim sonrası bakım alanındadır. İkincisi, hastanın aydınlatılması ve anamnez alınmasıdır. Üçüncüsü, klinik organizasyonu alanında (personelin

niteliği, yeterli sayıda personel bulunulması, hekimlerin birbiriyle işbirliği (Konsültasyon)dir. Bu üç alandaki kusuru, sırasıyla uygulama kusuru (tedavide hata), aydınlatma kusuru ve organizasyon kusuru olarak değerlendirmek mümkündür. Bu üç kusura "Tıbbi Uygulama Hatası" (Malpraktis) adı verilmektedir.

Bu noktada tıbbi standart kavramına açıklık getirilmelidir. Tıbbi standart kavramı ile, tıp ilminin genel olarak tanınmış kabul edilmiş meslek kuralları kastedilmektedir. Tıbbi standart ihlali değişik şekillerde gerçekleşebilir; teşhis, tedavi (endikasyon eksikliği, yanlış tedavi yönteminin seçimi) ve müdahale sonrası bakım yönetimi bunlardan bazılarıdır.

Komplikasyon; Komplikasyon ise, tıbbi girişim sırasında öngörülme, öngörülse bile önlenemeyen durum, istenmeyen sonuçtur; ancak bunun bilgi ve beceri eksikliği sonucu olmaması gerekir. Bu tanıma göre, hekimin tıbben kabul ettiği normal risk ve sapmalar çerçevesinde davranarak gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen ortaya çıkan istenmeyen sonuçlardan yasal olarak sorumlu olmayacağı belirtilmektedir. Hasta tıbbi uygulama sırasında ve sonrasında kusur olmadan da oluşabilecek istenmeyen sonuçları, komplikasyonları bilirse ve uygulamaya onay verirse tıbbi müdahale hukuka uygun olur.

Hastada oluşan zararlı sonuç öngörülüyor ve önlenemiyorsa veya öngörülse bile (hastanın yeterince aydınlatılmış, onayı alınmış olması ve uygulamada kusur olmaması şartı ile) önlenemiyorsa bu durumun komplikasyon olarak kabulü gerekmektedir. Yine bu noktada, tıbbi standartlardan sapılmaması, mesleki tecrübe kurallarına riayet edilmiş olması gereklidir. Yine meydana gelen komplikasyon sonrası süreçte de uygulanan teşhis ve tedavinin de tıp kurallarına uygun olması gerekmektedir. Bu noktada komplikasyon sonrası yönetim süreci de hizmet kusurunun varlığını tespit etme adına önem arz etmektedir.” [4]

4. Kamu ve Özel Sektörde Çalışan Doktorların Sorumluluğu

Tıbbi müdahalenin hatalı uygulandığı yani malpraktis iddiasının olması halinde, Kamu sağlık kuruluşlarında görev alan doktorlar ile özel sağlık kuruluşu veya serbest çalışan doktorların sorumluluğuna gidilmesi için belirli usuller mevcuttur.

a. Kamu sağlık kuruluşlarında görev alan doktorların sorumluluğu

Kamu sağlık kuruluşlarına bağlı olarak görev alan doktorların gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler idari faaliyet kapsamındadır. İdare tarafından yürütülen kamu hizmetleri görülürken, bu kamu hizmetini ifa eden personellerin vermiş olduğu çeşitli zararlardan dolayı idarenin sorumluluğuna gidilebilecektir. Kamu kuruluşlarında, doktorlar tarafından verilen sağlık hizmeti de bunlardan biridir. Bu sebeple kamu kuruluşlarında çalışan doktorların da vermiş olduğu zararlardan dolayı idarenin sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk anayasanın 125. Maddesinden doğmaktadır.

“Madde 125 – İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. ”

Kamu kuruluşunda hizmet veren doktor hakkında malpraktis iddiasının bulunması halinde doktorun görevi dışında kalan kişisel bir kusuruna dayanılmadığında, eylemin görev sırasında ve görevle ilgili olmasında ve hizmet kusuru niteliğinde bulunmasında açılacak davada muhatap, doktorun bağlı bulunduğu idari kuruluş olacaktır. İşbu uyumsuzluk idari yargıda çözümlenebilecektir.

“...Öte yandan, kamu görevlisinin, hizmet içinde veya hizmetle ilgili olmak üzere tutum ve davranışının suç oluşturması ya da hizmeti yürütürken ağır kusur işlemesi veya düşmanlık, siyasal kin gibi kötü niyetle bir kişiye zarar vermesi halinde dahi bu durum, aynı zamanda yönetimin gözetim ve iyi eleman seçme yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle hizmet kusuru da sayılmalı ve bu nedenle açılacak dava idareye yöneltilmelidir...”

Hal böyle olunca, davalının görevi dışında kalan kişisel kusuruna dayanılmadığında, eylemin görev sırasında ve görevle ilgili olmasına ve hizmet kusuru niteliğinde bulunmasına göre, eldeki davada husumet kamu görevlisine değil, idareye düşmektedir. Öyle ise, dava idare aleyhine açılıp, husumetin de idareye yöneltilmesi gerekir...” [5]

b. Özel sağlık kuruluşu veya serbest çalışan doktorların sorumluluğu

Özel sağlık kuruluşu veya serbest çalışan doktorların sorumluluğunda ise çoğu zaman doktor ile hasta arasındaki ilişki sözleşmesel bir ilişkidir. Bu sebeple doktorun sorumluluğu çoğunlukla Türk Borçlar Kanunu kapsamındadır. Davanın muhatabı burada doktor veya çalışmış olduğu sağlık

kuruluşu olabilecektir. Burada ise uyumsuzluk adli yargıda çözümlenebilecektir.

Yargıtay 13. HD., E. 2009/15373 K. 2010/5157 T. 15.4.2010

“Hususi Hastaneler Kanununda tanımlanan özel hastanelerde, hasta hastane işleticisiyle sözleşme ilişkisine girdiğinden hekimin sözleşmeden doğan sorumluluğu gündeme gelmez. Hekim hastane işleticisine bağlı olarak çalışmaktadır. Bu nedenle sorumluluk hastane işleticisine aittir. Hasta ile hastane arasındaki hataneye kabul sözleşmesinin yorumunda vekalet aktinin hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Tam hastaneye kabul sözleşmesinde hastane işleteni sağlık yardımlarının tümünü kendine bağlı çalışanlara eliyle yerine getirir. Tüm hizmetler hastane işleticisi tarafından yerine getirilir. Burada hasta ile hekim arasında sözleşme ilişkisi bulunmadığından sorumluluk hastane işleticisine aittir.” [6]

Yargıtay 15. HD., E. 2008/969 K. 2008/6813 T. 14.11.2008

“Davacılar ile davalı doktor arasındaki ilişki BK’nın 355 ve devamı maddelerinde düzenlenen eser sözleşmesi ilişkisidir. Taraflar arasındaki uyumsuzluğun eser sözleşmesi hükümlerine göre çözümlenmesi gerekir. Davacılar iş sahibi, davalı doktor yüklenici konumundadır. Davalı doktor davacılar K1’nin burun ve göğüs, K2’nin ise burun ameliyatlarını yapmayı üstlenmiştir. Bu ameliyatların tamamı estetik amaçlıdır.

Davalı doktorun yükümlülükleri BK’nın 356 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Davalının en önemli yükümlülüğü davacıların istedikleri şekilde estetik ameliyatlarının gerçekleştirilmesi mümkün değilse, davalı doktorun bu konuda öncelikle davacıları uyarma yükümlülüğü bulunmaktadır. Uyarı yapıldığı davalı tarafından ispatlanamamıştır.

Davacı K1’nin X1 Hastanesi’nde yeniden aynı nitelikte estetik ameliyat geçirmesinden, diğer davacı K2 hakkında Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu tarafından verilen 27.11.2006 günlü rapor içeriğinden davalı doktorun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmede sonucuna varılmaktadır. Davalı doktorun mesleki kusurunun varlığının kabulü gerekir. Bu durumda davalının BK’nın 96. maddesi uyarınca sorumlu tutulmasında zorunluluk vardır.” [7]

5. Doktorların Soruşturma İznine Tabi Olması

Kamu görevlisi olan sağlık çalışanları için oluşturulan şikayet ve ihbarlar hakkında doğrudan soruşturma açılmamaktadır. 27 Mayıs 2022 tarihli resmi gazetede yayınlanan değişiklikle birlikte kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun:

“EK MADDE 18- Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkın- da 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Soruşturma izni, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilir. Mesleki Sorumluluk Kurulu, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarını da ön inceleme yapmak üzere görevlendirebilir. Soruşturma izni verilmesine ilişkin 4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki süreler, iki kat olarak uygulanır. Mesleki Sorumluluk Kurulunun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir.”

Soruşturma açılabilmesi için idari merci- den izin alınması gerekir. Tazminat davalarında doğrudan dava açılabilir.

Doktorların görevleri ile alakalı olmayan suçlar bu prosedüre tabi değildir. Ön inceleme talebi mesleki sorumluluk kuruluna iletilmelidir. Soruşturmaya izin vermeye yetkili makam mesleki sorumluluk kuruludur.

ÖNEMLİ

Kurul ön incelemeyi bizzat yapar veya yetkilendirdiği kişiler (müfettişler, il sağlık müdürlüğü yetkilileri vb.) aracılığıyla yapar.

Bu makam ön inceleme yaparak sonucunda çıkan Ön inceleme raporuna göre soruşturma izni verilmesine veya verilmesine gerekçeli olarak karar verir.

Karara karşı 10 gün içinde Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilecektir.

Soruşturma izni olmaksızın, kanunen soruşturma iznine tabi olan doktorlar hakkında ceza soruşturması başlatılamaz.

6. Kusur, İlliyet Bağı ve İspat Yükü

Tıbbi uygulama hatasına dayalı sorumluluğun doğabilmesi için genel sorumluluk hukuku ilkeleri gereğince kusur, zarar ve illiyet bağının birlikte bulunması gerekmektedir.

Malpraktis davalarında en kritik unsur çoğu zaman illiyet bağının kurulmasıdır.

Zira hastada meydana gelen zararın, doğrudan hekimin kusurlu eyleminden kaynaklandığının ortaya konulması gerekmektedir.

Bu kapsamda:

-Hekimin tıbbi standartlara aykırı davranışı (kusur)

-Hastada meydana gelen zarar

-Bu zarar ile hekimin eylemi arasında uygun illiyet bağı

birlikte değerlendirilmelidir.

Yargıtay uygulamasında da kabul edildiği üzere, komplikasyon ile malpraktisin ayırımında belirleyici unsur, zararın kaçınılmaz bir risk mi yoksa özen yükümlülüğünün ihlali sonucu mu ortaya çıktığıdır.

İspat yükü kural olarak davacı hastaya ait olmakla birlikte, özellikle teknik ve uzmanlık gerektiren bu tür uyuşmazlıklarda bilirkişi raporları belirleyici rol oynamaktadır.

Bununla birlikte, aydınlatma yükümlülüğünün ihlali halinde, yerleşik içtihatlar doğrultusunda ispat yükünün yer değiştirdiği ve hekimin, hastayı yeterince aydınlatmadığını ispat etmesi gerektiği kabul edilmektedir.

7. Zamanaşımı Süreleri Bakımından Değerlendirme

Tıbbi uygulama hatasına dayalı olarak açılacak davalarda zamanaşımı süreleri, uyuşmazlığın hukuki niteliğine ve davanın hangi yargı kolunda açıldığına göre farklılık göstermektedir.

a. Özel Hukuk Kapsamında Açılacak Davalarda Zamanaşımı

Özel sağlık kuruluşları veya serbest çalışan hekimlere karşı açılacak davalarda, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin niteliğine göre Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanmaktadır.

Hekim ile hasta arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi veya bazı durumlarda eser sözleşmesi olarak nitelendirildiği hallerde zamanaşımı süresi kural olarak:

- 10 yıl (TBK m.146)

olarak uygulanmaktadır.

Bununla birlikte, tıbbi müdahalenin haksız fiil niteliği taşıdığı durumlarda ise zamanaşımı:

-Zararın ve failin öğrenildiği tarihten itibaren 2 yıl

-Her hâlükârda fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren 10 yıl (TBK m.72)

olarak uygulanmaktadır. Bu nedenle, somut olayda taraflar arasındaki ilişkinin sözleşmesel mi yoksa haksız fiil mi olduğunun doğru tespiti, uygulanacak zamanaşımı süresinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

b. Kamu Sağlık Kuruluşlarına Karşı Açılacak Davalarda Zamanaşımı

Kamu hastanelerinde gerçekleştirilen tıbbi müdahaleler nedeniyle açılacak davalarda, idarenin hizmet kusuruna dayandığından idari yargıda görülmektedir.

Bu kapsamda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca:

-Zararın öğrenildiği tarihten itibaren 1 yıl içinde

-Her hâlükârda eylem tarihinden itibaren 5 yıl içinde idareye başvuru yapılması gerekmektedir. İdareye yapılan başvurunun reddi veya zımnen reddi üzerine, dava açma süresi içinde idari yargıda tam yargı davası açılabilir.

c. Zamanaşımının Uygulamadaki Önemi

Malpraktis davalarında zamanaşımı, davanın esasına girilmeden reddine yol açabilecek nitelikte olup, uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir usuli itirazdır.

Özellikle:

-Zararı öğrenme tarihinin tespiti

-Komplikasyon ile malpraktis ayrımının yapılması

-Tıbbi sürecin ne zaman tamamlandığının belirlenmesi

zamanaşımı başlangıcının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bu nedenle, her somut olayda zamanaşımı süresi dikkatle değerlendirilerek dava stratejisinin buna göre belirlenmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu; yetkili kişi tarafından gerçekleştirilmesi, tıbbi standartlara uygunluk, endikasyon bulunması ve hastanın aydınlatılmış rızasının alınması şartlarına bağlıdır.

Bu şartların varlığı halinde ortaya çıkan olumsuz sonuçlar kural olarak komplikasyon kapsamında değerlendirilmekte ve hekimin sorumluluğuna gidilememektedir.

Buna karşılık, tıbbi standartlara aykırı davranılması, gerekli dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlal edilmesi ve bu ihlal ile meydana gelen zarar arasında illiyet bağının kurulması halinde malpraktis söz konusu olacak ve hekimin hukuki sorumluluğu doğacaktır.

Hekimin kamu veya özel sağlık kuruluşunda görev yapmasına göre sorumluluğun yöneltileceği merci ve uygulanacak yargı yolu değişiklik göstermektedir.

Ayrıca 2022 yılında yapılan yasal düzenleme ile sağlık meslek mensuplarına ilişkin ceza soruşturmalarının izin sistemine bağlanması, uygulamada önemli bir koruma mekanizması oluşturmuştur.

Bu çerçevede, malpraktis davalarının değerlendirilmesinde yalnızca zararın varlığı değil, zararın niteliği, tıbbi standartlara uygunluk ve illiyet bağı birlikte ele alınmalıdır.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Seymanur Elmas](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Hakeri, Tıp Ceza Hukuku, s. 31
2. Hasta Hakları Yönetmeliği (Resmî Gazete Tarihi: 01.08.1998 Resmî Gazete Sayısı: 23420)
3. Yargıtay 3. HD., E. 2025/3862 K. 2025/4767 T. 13.10.2025
4. T.C. D A N I Ş T A Y ONBEŞİNCİ DAİRE Esas No: 2015/6119 Karar No: 2015/5733
5. Yargıtay HGK., E. 2014/77 K. 2015/1712 T. 19.6.2015
6. Yargıtay 13. HD., E. 2009/15373 K. 2010/5157 T. 15.4.2010
7. Yargıtay 15. HD., E. 2008/969 K. 2008/6813 T. 14.11.2008

**TIBBİ MÜDAHALENİN
HUKUKA UYGUNLUĞU;
YETKİLİ KİŞİ TARAFIN-
DAN GERÇEKLEŞTİRİL-
MESİ, TIBBİ STANDART-
LARA UYGUNLUK, ENDİ-
KASYON BULUNMASI VE
HASTANIN AYDINLATIL-
MIŞ RIZASININ ALINMA-
SI ŞARTLARINA BAĞLI-
DIR.**

USULSÜZ TEBLİGATTA YARGITAY UYGULAMALARI

GİRİŞ

Hukuki yargılamada tarafların usulüne uygun şekilde bilgilendirilmesi, adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda tebligat, yargısal işlemlerin taraflara bildirilmesini sağlar ve usul hukukunun en önemli araçlarından biri olarak kabul edilir. Nitekim tebligatın usulüne uygun şekilde yapılması, tarafların savunma haklarını etkin biçimde kullanabilmeleri açısından zorunludur.

Bununla birlikte uygulamada sıklıkla karşılaşılan usulsüz tebligat halleri, yargılamanın sağlıklı ilerlemesini engelleyebilmekte ve hak kayıplarına yol açabilmektedir. Tebligatın kanunda öngörülen şekil ve usullere aykırı olarak gerçekleştirilmesi, tebligatın geçerliliği ve buna bağlı olarak sürelerin başlangıcı gibi önemli hukuki sonuçlar doğurmaktadır. Bu yönüyle usulsüz tebligat, yalnızca şekli bir eksiklik olarak değil, aynı zamanda yargılamanın adilliğini doğrudan etkileyen bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, usulsüz tebligat kavramının hukuki niteliği ve sonuçları yargıtay kararları ışığında incelenecektir.

TEBLİGATIN USULSÜZLÜĞÜ VE BU KONUDAKİ YARGITAY KARARLARI

Tebliğin kime ve nasıl yapılacağı Tebligat Kanunu'nda belirlenmiştir. Tebligat normal şartlarda asil muhataba yapılır ancak

muhataba ulaşılamayan durumlarda tebligatın kimlere yapılabileceği 13, 14, 16, 17 ve 18 inci maddelerde belirtilmiştir. Tebligat Kanunu 20. maddede ise *“13, 14, 16, 17 ve 18 inci maddelerde yazılı şahıslar, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka yere gittiğini belirtirlerse; keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyan yapan tarafından imzalanır ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verir. Bu kişiler tebliğ evrakını kabule mecburdurlar. Kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka bir yere gittiğini belirten kimse, beyanını imzadan imtina ederse, tebliğ eden bu beyanı şerh ve imza eder. Bu durumda ve tebliğ evrakının kâbulden çekinme halinde tebligat, 21 inci maddeye göre yapılır.”* denilmekte olup, belirlenen bu usullere uygun yapılmayan tebligat usulsüz tebligat sayılır.

Usulsüz tebligat ise Tebligat Kanunu'nun 21'inci maddesinde de düzenlenmektedir. Kendisine tebligat yapılacak kimse veya muhatabın yokluğunda tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbirisi gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veya zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini içeren ihbarnamayı gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa duru-

mun haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır. Bu maddeye göre:

1. Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın muhatap ya da onun adına tebellüğe yetkili kimselerin adreste bulunmamaları ya da tebellüğden imtina etmeleri,
2. Tebligatın muhtar, ihtiyar heyeti azası ya da zabıta imzasına teslim edilmiş olması,
3. Gerçekleşen tüm bu hususların (adreste bulunamama nedeni, haber verilenin sıfatı ile ismini, tebligatın teslim edildiği makam ile haber verilen kişinin kim olduğu) hem tebligatı içeren belgeye hem de kapıya yapıştırılacak ihbarnamaya anlaşılır bir şekilde yazılmış olması
4. En yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya tebligatı alacak şahsa haber vermesi hususunun bildirilmesi,
5. Muhatabın kapısına ihbarnameye yapıştırılmış olması.

Bu unsurlardan herhangi biri doğru şekilde gerçekleştirilemez ise Tebligat Kanunu 21/1'e göre usulsüz tebligat halleri oluşacaktır.

Önemle dikkat etmek gerekir ki tebliğ memuru kişinin adreste neden bulunmadığını veya geçici süreli olarak mı bulunmadığını araştırmakla yükümlüdür.

Bu hususlar gözetilmeden yapılan tebligatlar usulsüz sayılır.

Nitekim bu konuda

Yargıtay 12.HD 2022/13402 E 2023/5752 K. numaralı kararında

“Muhatabın adresten geçici mi yoksa sürekli mi ayrıldığı, adreste bulunmama sebebinin tevziat saatlerinden sonra tebligat adresine dönüp dönmeyeceğinin Tebligat Yönetmeliği'nin 35. maddesi gereğince, aynı Yönetmeliğin 30. maddesinde sayılan kişilerden sorularak tespit edilmediği, yine tebligatta haber verilen komşunun imzasının alınmadığı, imzadan imtina edilmiş ise bu hususun tespit ve tevsik edilmediği, bu hali ile tebliğ işleminin Tebligat Kanunu'nun 21/1. ve 23/7. maddeleri ile Tebligat Yönetmeliği'nin 30. ve 35. maddeleri hükümlerine uygun olarak yapılmaması nedeniyle usulsüz olduğu,”

yönündeki Bölge Adliye Mahkemesi kararı onanmıştır.

Yine Yargıtay 12.HD yukarıda belirtilen 3.madde ile alakalı 2022/10122 E 2023/2877 K numaralı kararında

“Haber bırakılan komşu isminin tebligat mazbatasına yazılmadığından Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi ve Yönetmeliğin 30. maddesine uygun tebligat çıkartılmadığından borçlulara çıkartılan tebligatların usulsüz olduğu gerekçesiyle, inceleme konusu karar usul ve yasaya uygun olup, davalı vekilinin istinaf başvurusunun HMK'nun 353/1-b-1 maddesi gereğince esastan reddine ”

şeklindeki Bölge Adliyesi Mahkemesi Kararı onanmıştır.

Ayrıca Tebligat Kanunu 35.maddede de adres değişikliği halinde tebligatın nasıl yapılması gerektiği belirtilmiş olup, söz konusu maddede

“Kendisine veya adresine kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan kimse, adresini değiştirirse, yenisini hemen tebliği yaptırmış olan kaza merciine bildirmeye mecburdur. Bu takdirde bundan sonraki tebliğler bildirilen yeni adrese yapılır.” denilmektedir, yine bu husus da

usulsüz tebligat konusunda oldukça önemli olup, bu konuda;

Yargıtay 12.HD. 2023/3554E 2023/4395K

“Alacaklı, borçlunun mersis adresinin UYAP sisteminden alındığını, bu adrese çıkartılan tebligatın iade gelmesi üzerine aynı adrese Tebligat Kanununun 35. maddesine göre tebligat yapıldığını, borçlu aleyhine açılan diğer davalarda da bu adrese tebligat yapıldığını, borçlunun süresi içinde cevap dilekçesi sunduğunu, adres değişikliğine ilişkin bir beyan sunmadığını, mersis kayıtlarının güncel tutulması yükümlülüğünün borçluda olduğunu, şikayet tarihinden sonra mersis adresinin güncellendiğini, borçlunun başlatılan icra takibinden, alacaklı olduğu dosyaya 20.05.2021 tarihinde haciz konulması sebebiyle haberdar olduğunu, tebligatların usulüne uygun olduğunu ileri sürerek kararın kaldırılmasını talep etmiş olup. Tebligat tarihinde borçlunun ticaret silinde kayıtlı adresinin tebliğ adresinden farklı olduğu, bu adrese TK'nın 35. maddesine göre 15.04.2021 ve 20.05.2021 tarihlerinde yapılan tebligatların usulüne uygun olmadığı, sicilde kayıt adresinin esas alınması gerektiğinden mersis adresinin esas alındığına yönelik iddiasının esasa etkili olmadığı gerekçesi ile alacaklının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.”

şeklinde bir yargıtay kararı da mevcuttur.

Usulsüz tebligatı daha iyi kavrayabilmemiz için farklı konulardaki birkaç Yargıtay kararını incelememiz gerekirse;

Yargıtay 12. HD. 2023/7558 E 2023/5536 K.

“Tebliğ mazbatasında, ...'in okuma yazma bilmediğini beyan ettiğine dair herhangi bir ibare bulunmadığı, bu hususun aksini ispata yarar herhangi bir somut bilgi, belge ya da tanık beyanı olmadığı, tebliğ işleminin usulüne uygun olduğu, usulsüz tebliğ şikayeti reddedildiğinden ödeme emrinin tebliğ tarihi itibarıyla borçlunun borca, faize ve ferilerine itirazının da süresinde olmadığı gerekçesi ile borçlunun istinaf başvurusunu esastan reddine karar verilmiştir.”

Yargıtay 12 HD.2022/12590 E 2023/4264 K

“Tebliği alan kişinin şirketin yetkilisinden sonra gelen kimse veya evrak müdürü gibi esasen bu kabil işlerle vazifelendirilmiş kişi

olup olmadığı araştırılmaksızın doğru- dan daimi çalışanına yapıldığını, tebliğ işleminin usulsüz olduğunu, öğrenme tarihi olarak bildirilen 29.06.2021 tarihinden itibaren yasal süresi içerisinde ileri sürülen tebligat usulsüzlüğü şikayetin kabulüne karar verilmesinin yerinde olduğu gerekçeleriyle, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğunun anlaşılarak, davalı tarafın istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.”

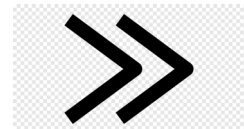
Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/9795 E., 2017/1346 K.

“Şikayete konu ödeme emri tebliğ evrakı üzerinde; tebligat mazbatasını çıkaran mercii tarafından TK'nın 23/1-8. ve Yönetmeliğin 16/2. maddesi kapsamında da bir şerh verilmediği anlaşılmakta olup; dağıtıcının kendiliğinden ödeme emri tebliğ işlemini TK'nın 21/2. maddesi uyarınca yapması yukarıda değinilen yasa ve yönetmelik hükümlerine aykırıdır.

Bu nedenle, sözü edilen tebligatın usulüne uygun yapıldığını söyleyebilme olanağı yoktur.”

Yargıtay 12.HD 2022/8938 E. 2023/2189 K

“Tebligat Kanununun 21/1. maddesi gereğince yapılan tebliğ işlemlerinde yönetmelikte belirtilen muhatabın nerede olduğu, tevziat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceği hususları gerçek kişiler için aranan şartlar olduğundan mahkemece bu nedenle tebligatın usulsüz kabul edilmesi de doğru görülmemiş ancak; tebliğ belgesinin incelenmesinde tebliğin konusunun açıklandığı kısımda "7/7 dayanak belge" ibaresinin yer aldığı, tebliğ edilen hususun ödeme emri olduğunun belirtilmemesi nedeniyle alacaklının istinaf nedenleri yerinde değil ise de, mahkemece açıklanan nedenle şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile sonuca gidilmesi isabetli görülmemiş ve sonuç itibarıyla şikayet kabul edildiğinden gerekçesi düzeltilmek üzere İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılarak, tebligat usulsüzlüğü şikayetinin kabulü”

Yargıtay 12.HD. 2023/7143E 2023/7976K

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun "Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat" başlıklı 16. maddesinde; "Kendisine tebliğ yapılacak şahıs adresinde bulunmazsa tebliğ, kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır", Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 25. maddesinde ise; "Kendisine tebligat yapılacak kişi adresinde bulunmazsa tebliğ, kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır" hükümleri yer almaktadır.

Öte yandan; Tebligat Kanunu'nun 39. maddesinde; "Bu kanun hükümlerine göre kendilerine tebliğ yapılması caiz olan kişilerin o davada hasım olarak alakaları varsa muhatap namına kendilerine tebliğ yapılamaz" hükmüne yer verilmiştir.

Somut olayda, Tebligat Kanunu'nun 16. maddesi gereğince borçlu adına tebligatı alan diğer borçlu K2'nin aynı icra takibinde borçlu olması nedeniyle şikayetçi borçlu adına kendisine yapılan tebligat, hasma tebliğ yasağına ilişkin Tebligat Kanunu'nun 39. maddesi hükmüne aykırı olduğundan satış ilanı tebliği usulsüzdür. O halde, İlk Derece Mahkemesince, borçlunun şikayettinin kabulü ile taşınmaz ihalelerinin feshine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

Yukarıda belirtilen kararlardan da anlaşılacağı üzere usulsüz tebligat tek bir sebebe bağlı olarak değil birçok sebeple gerçekleşebilir. Bu nedenle bir tebligatı incelerken tüm bu sebepleri göz önünde bulundurmamak, elimizdeki tebligatın usulsüz bir tebligat olup olmadığını anlamamız açısından oldukça önemlidir.

Usulsüz tebligatı iyice kavradıktan sonra akıllara şu soru gelecektir. Peki her usulsüz tebligat geçersiz midir?

USULSÜZ TEBLİGATIN GEÇERLİLİĞİ

Eğer muhatap usulsüz yapılmış olsa dahi tebligatı bir şekilde öğrenmişse tebligat geçerli olacaktır. Muhatabın usulsüz tebligatın içeriğini öğrendiğini beyan ettiği tarih tebliğ tarihi olacaktır. (Tebligat Kanunu m32/3)

Muhatabın usulsüz tebliği öğrendiğini sözlü olarak ifade etmesinin haricinde bazen de hal ve hareketlerinden tebliği öğrendiği anlaşılabilir. Muhatap beyan etmemesine rağmen tebliğ konusuyla ilgili

bir işlem yapmışsa tebliği öğrenmiş sayılmalıdır.

Nitekim bu konuda Yargıtay 12.HD. 2019/11629 E. 2020/3376 K. numaralı kararında

"Somut olayda, borçlulardan ...'ye gönderilen ve 20.03.2018 tarihinde tebliğ edilen ödeme emri tebliğ mazbatasının incelenmesinde; haber bırakılan komşunun kim olduğuna dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Söz konusu tebligat bu hali ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesi ile Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun yapılmadığından usulsüzdür. UYAP sorgu sisteminden yapılan incelemede ise; borçlu vekili Av. ...'ın 04.05.2018 tarihinde takip dosyasına vekaletname sunduğu, vekaletnameyi aynı tarihte harçlandırdığı, icra müdürlüğü tarafından vekaletnamenin 07.05.2018 tarihinde onaylandığı, bu tarihten itibaren borçlu vekilinin UYAP sorgu sisteminde bulunan tüm evraklara erişim imkanı elde ettiği, itirazın ise yasal 7 günlük itiraz süresinden sonra, yani 11.06.2018 tarihinde yapıldığı görülmektedir.

O halde, bölge adliye mahkemesince, ıttıla tarihinin, borçlu vekili tarafından sunulan vekaletnamenin onaylanma tarihi olan 07.05.2018 olarak kabulü ile ödeme emri tebliğ işleminin usulsüz olduğuna yönelik 11.06.2018 tarihli şikayetin süreden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Alacaklının temyiz isteminin kabulü ile Bölge Adliye Mahkemesi kararının yukarıda yazılı nedenlerle 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK'nun 364/2. maddesi göndermesiyle uygulanması gereken 6100 sayılı HMK'nun 371. maddeleri uyarınca BOZULMASINA, peşin alınan harcı istek halinde iadesine, HMK'nun 373/2. maddesi gereğince dosyanın ... Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesine gönderilmesine, 01/06/2020 gününde oy birliğiyle karar verildi." [1]

yönünde hüküm kurulmuştur. Karardan da anlaşılacağı üzere tebligat usulsüz olsa bile borçlu vekili dosyaya vekalet sunmuşsa tebligatı öğrenmiş sayılır, vekâletnamesinin onaylandığı tarih öğrenme tarihi kabul edilir.

SONUÇ

Usulsüz tebligat, yalnızca şekli bir eksiklik olmayıp, tarafların hukuki dinlenilme hakkını doğrudan etkileyen ve yargılamanın

sihhatini zedeleyen önemli bir usul problemidir. Tebligatın kanunda öngörülen şekil şartlarına uygun yapılmaması halinde, kural olarak tebligat usulsüz sayılmakta ve yargılama aşamasını doğrudan etkileyerek önemli hak kayıplarına sebep olmaktadır. Yargıtay kararları incelendiğinde; usulsüzlüğün çoğunlukla tebligatın kime yapıldığı, ihbarname düzenlenmesi, komşuya haber verilmesi, tebliğ mazbatasındaki eksiklikler ve muhatabın adreste bulunmama sebebinin araştırılmaması gibi hususlardan kaynaklandığı görülmektedir. Bu durum, tebligat işleminin şekli unsurlarının titizlikle yerine getirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Öte yandan, usulsüz tebligatın varlığı halinde dahi, muhatabın tebligat içeriğini öğrenmesi ile sürelerin işlemeye başlayacağı ve bu hususun özellikle icra takipleri bakımından hak kaybına yol açabileceği göz ardı edilmemelidir.

Bu kapsamda, uygulayıcıların tebligat işlemlerini hem şekli hem de maddi unsurlarıyla birlikte değerlendirmeleri; usulsüzlük iddialarında ise öğrenme tarihinin tespiti, ispatı ve buna bağlı sürelerin doğru hesaplanması büyük önem arz etmektedir.

Sonuç olarak tebligat; hukuki dinlenilme hakkının ilk unsurunu oluşturan bilgilendirme hakkı bakımından önemlidir. Kişinin hukuki bir işlemde uyumsuzluğu anlayıp itirazlarını ileri sürebilmesi ve kendini ifade edebilmesinin yolu usulüne uygun bir şekilde bilgilendirilmesinden geçer. Bu nedenle usulüne uygun olmayan bir tebligat, hukuki dinlenilme hakkının ihlali sayılabilecek niteliktedir.

Dolayısıyla hukuki işlemin tüm tarafları açısından usulüne uygun tebligat hususun iyi bilinip işlemlerin buna göre yürütülmesi oldukça önemlidir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Ahmet Berke Baştuğ](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Yargıtay 12.HD nin 2022/13402 E 2023/5752 K, 2022/10122 E 2023/2877 K, 2023/3554E 2023/4395K, 2023/7558 E 2023/5536 K, 2022/12590 E 2023/4264 K, 2016/9795 E. 2017/1346 K, 2022/8938 E. 2023/2189 K, 2023/7143E 2023/7976K, 2019/11629 E. 2020/3376 K numaralı kararları

ANAYASA MAHKEMESİ İHLAL KARARLARININ BAĞLAYICILIĞI VE KARARLARIN MEDENİ YARGI MERCİLERİNCE UYGULANMASI

1. Giriş

Bireysel başvuru mekanizması, temel hak ve özgürlüklerin korunmasında en etkili anayasal güvencelerden biridir. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvurunun amacı, kamu gücü tarafından Anayasa'da tanımlanan ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) kapsamındaki temel hak ve özgürlükleri ihlal edilen bireylerin, temel haklarını korumak ve benzer ihlallerin önlenmesini sağlamaktır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu, kamu gücü tarafından gerçekleştirilen hak ihlallerinin giderilmesi ve anayasal hakların etkin şekilde korunması amacıyla hukuk sistemimize dâhil edilmiş olup, bu mekanizmanın işlevselliği büyük ölçüde verilen ihlal kararlarının idari ve medeni yargı mercileri tarafından eksiksiz şekilde yerine getirilmesine bağlıdır.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının bağlayıcılığı, bireysel başvuru sisteminin etkinliği açısından temel bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anayasa'nın 153. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile idare makamlarını bağladığı açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, uygulamada yargı mercilerinin bireysel başvuru sonucunda verilen ihlal kararlarını yerine getirme konusunda tereddüt yaşadığı ve kimi durumlarda bu kararları uygulamadığı görülmektedir. Bu durum, hem bireysel başvuru mekanizmasının etkisizleşmesine yol açmakta hem de hukuk devleti ilkesinin temel un-

surlarından biri olan hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerini zedelemektedir.

Özellikle yeniden yargılama yapılmasına hükmedilen ihlal kararlarının uygulanması aşamasında, mahkemelerin Anayasa Mahkemesi kararlarının kapsamını dar yorumladığı, ihlal tespitinin gerektirdiği sonuçları doğurmaktan kaçındığı veya önceki kararlarında direnme niteliği taşıyan değerlendirmelerde bulunduğu örneklerle rastlanmaktadır. Bu durum, normlar hiyerarşisi, yargı organları arasındaki ilişki ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı bakımından önemli tartışmaları da beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının hukuki bağlayıcılığı, özellikle medeni yargı mercileri bakımından incelenecek; uygulamada ortaya çıkan ihlal kararlarının yerine getirilmemesi sorunu ele alınacak ve bu sorunun hukuk devleti ilkesi, temel hakların korunması ve yargı sisteminin bütünlüğü açısından doğurduğu sonuçlar değerlendirilecektir.

2. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Yolu

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı, 12 Eylül 2010 referandumuyla anayasal bir hak olarak kabul edilmiştir. Bireysel başvurunun uygulamaya geçirilmesiyle, kamu gücünü kullanan kişi ve kurumların sebep olduğu hak ihlallerine karşı 23 Eylül 2012 tarihinden itibaren anayasal yargı denetimi başlatılmıştır. Bireysel başvuru, Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiş olup herkes

Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmektedir.

Bireysel başvuru yolu, olağan kanun yollarının tüketilmesinden sonra başvurulabilen bir hak arama mekanizmasıdır. Dolayısıyla ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir. (6216 sayılı Kanun, m.45/2)

Anayasa Mahkemesi, herhangi bir hak ihlali tespit edemezse hak ihlali olmadığı yönünde karar verecektir. Bireysel başvuru üzerine verilen karar, taraflara ve Adalet Bakanlığı'na ayrıca bildirilir (6216 sayılı Kanun m. 50). Anayasa Mahkemesi'nin hak ihlalinin olmadığına ilişkin kararı kesin olup, bu karar aleyhine gidilebilecek bir kanun yolu bulunmamaktadır. [1]

Esas incelemesi sonrasında verilebilecek kararlardan biri de ihlal kararıdır. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. Ancak yerindelik denetimi yapılamaz, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez (6216 sayılı Kanun, m.50/1). Mahkemenin ihlâl kararı üzerine Anayasa Mahkemesi üç tür karar verebilecektir. Bunlar; yeniden yargılama yapılması, tazminat ve genel mahkemelerde dava açılmasıdır.

Tespit edilen ihlal bir mahkeme karardan kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir.

Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir. (6216 sayılı Kanun, m.50/2)

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 75. maddesinde ise pilot karar usûlü düzenlenmiştir. İşbu madde uyarınca; Bölümler, bir başvurunun yapısal bir sorundan kaynaklandığını ve bu sorunun başka başvurulara da yol açtığını tespit etmeleri ya da bu durumun yeni başvurulara yol açacağını öngörmeleri hâlinde, pilot karar usulünü uygulayabilirler. Bu usulde, konuya ilişkin Bölüm tarafından pilot bir karar verilir. Benzer nitelikteki başvurular idari mercilerce bu ilkeler çerçevesinde çözümlenir; çözümlenmediği takdirde Mahkeme tarafından topluca görülerek karara bağlanır. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi, ihlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasına hükmedebileceği gibi, başvuru lehine tazminata da karar verebilmekte veya ihlalin ortadan kaldırılması için yapılması gereken diğer tedbirleri de belirleyebilmektedir. Bireysel başvuru kararlarının etkinliği ise, ihlal kararında belirtilen giderim yolunun ilgili yargı mercileri tarafından yerine getirilmesine bağlıdır.

3. Bireysel Başvuruda Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı ve Yeniden Yargılama Yapmak Üzere Dosyanın İlgili Mahkemeye Gönderilmesi

Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlığını taşıyan 138. madde hükmünün son fıkrası uyarınca, yasama ile yürütme organları ve idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır, bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyecektir. [2] Nitekim Anayasanın 153. maddesinin son fıkrasında Anayasa Mahkemesinin kararlarının bağlayıcılığı "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar" ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararları kesin olduğundan yeniden yargılama yapılması için kararın gönderildiği mahkeme bu karar ile bağlıdır. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir. (6216 sayılı Kanun, m.50/2) İlgili mahkeme, Anayasa Mahkemesi'nin kararında belirtilen ihlâlî ve ihlâlî sonuçlarını giderecek şekilde yapacağı yeniden yargılamanın, ilk yargılamadan soyut ve ondan bağımsız olacağı düşünülmemelidir. Çünkü yeniden yapılacak yargılama ilk yargılamaya bağlı ve ilk davanın üzerine inşa edilmekte olup bir ölçüde o davanın devamı niteliğindedir. Bu nedenle ilk yargılamadaki tespitler kural olarak korunmakta olup

mahkemece yapılacak yeniden yargılama, ihlâl olarak kabul edilen nedenlerin giderilmesine yönelik olacaktır. [3]

Yeniden yargılama yapılmak üzere dosya kendisine gönderilen mahkeme Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile bağlıdır. Bu karara karşı direnme kararı veremez. Aksi takdirde ilgili mahkemenin Anayasa Mahkemesinin kararını değerlendirerek, eğer denetim yetkisi aşılmışsa, buna karşı karar verebilmesi ihtimali ortaya çıkar. Aslında bu görüşün hâkimlerin bağımsızlığı ile gerekçelendirilmesi de mümkün olabilir. Ancak hak ihlâlî dışında bir husus da olsa mahkeme kendi görüşüne göre hak ihlâlîni giderecek şekilde bir karar vermelidir. Tespit edilen hak ihlâlîni ortadan kaldırmak üzere yeniden bir karar vermek zorundadır. Aksi takdirde yeni karara karşı yeniden Anayasa Mahkemesi'ne başvurma imkânı mevcuttur. [4]

Bu itibarla, yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkemenin, Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edilen ihlali ortadan kaldıracak şekilde karar vermesi anayasal bir zorunluluk niteliğindedir. Zira bireysel başvuru mekanizmasının etkinliği, ihlalin tespiti kadar ihlalin sonuçlarının giderilmesine de bağlıdır. Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararının uygulanmaması ya da yalnızca şekli bir yeniden yargılama yapılması, bireysel başvuru yolunun amacını ortadan kaldırmakta ve anayasal güvencelerin etkisiz hâle gelmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkemenin, Anayasa Mahkemesi kararında ortaya konulan ilke ve gerekçeler doğrultusunda ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak nitelikte bir karar vermesi zorunludur.

Bununla birlikte uygulamada, yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkemelerin kimi zaman Anayasa Mahkemesi kararının kapsamını dar yorumladığı, ihlalin sonuçlarını ortadan kaldıracak nitelikte bir değerlendirme yapmaktan kaçındığı veya önceki kararlarını tekrarlamak suretiyle fiilen direnme niteliğinde kararlar verdiği görülmektedir. Bu durum, Anayasa'nın 153. maddesinde düzenlenen bağlayıcılık ilkesinin uygulamada zayıflamasına neden olmakta; bireysel başvuru mekanizmasının etkinliğini azaltarak hukuk devleti ilkesini ve hukuki güvenliği olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi ihlal kararlarının medeni yargı mercilerince uygulanması meselesi, bireysel başvuru sisteminin işlerliği bakımından ayrıca incelenmesi gereken önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

4. Medeni Yargı Mercileri Tarafından Anayasa Mahkemesi İhlal Kararlarının Uygulanması

Bireysel başvuru mekanizmasının etkinliği, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının ilgili yargı mercilerince eksiksiz şekilde uygulanmasına bağlıdır. Ancak uygulamada özellikle medeni yargı mercilerinin, ihlal kararlarının gereğini yerine getirme konusunda farklı yaklaşımlar sergilediği görülmektedir. Bu farklılıklar, kimi zaman ihlal kararının kapsamının dar yorumlanması, kimi zaman ise yeniden yargılama sürecinin yalnızca şekli bir işlem olarak değerlendirilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Öncelikle, medeni yargı mercilerinin ihlal kararını yorumlarken yalnızca ihlal tespit edilen dar bir noktaya odaklandığı ve ihlalin sonuçlarını ortadan kaldıracak kapsamlı bir değerlendirme yapmaktan kaçındığı görülmektedir. Oysa Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararları, yalnızca ihlalin tespitiyle sınırlı olmayıp ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılmasını da zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, yeniden yargılama sürecinde mahkemenin önceki kararını tekrar etmek yerine, ihlalin kaynağını ortadan kaldıracak yeni bir değerlendirme yapması gerekmektedir.

Bir diğer sorun, yeniden yargılama kurumunun bazı mahkemeler tarafından yargılamanın yenilenmesi kurumu ile karıştırılmasıdır. Oysa bireysel başvuru sonucunda verilen yeniden yargılama kararı, usul hukukumuzdaki klasik yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklıdır. Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararı üzerine yapılan yeniden yargılama, yeni delil veya yeni bir hukuki durum aranmaksızın doğrudan ihlalin giderilmesi amacıyla yapılmaktadır. Buna rağmen bazı mahkemelerin yeniden yargılama için ek koşullar aradığı veya önceki kararını değiştirmemek yönünde hareket ettiği görülmektedir. Uygulamada karşılaşılan bir diğer durum ise, mahkemelerin ihlal kararını yerine getirirken yalnızca şekli bir karar vermekle yetinmesidir.

Bu kapsamda, yeniden yargılama yapıldığı belirtilmekte ancak ihlalin esasına ilişkin herhangi bir değişiklik yapılmaksızın önceki kararın tekrarı niteliğinde hükümler kurulmaktadır. Bu tür kararlar, Anayasa Mahkemesi'nin bağlayıcı kararlarının etkisini ortadan kaldırmakta ve bireysel başvuru mekanizmasının amacına aykırı sonuçlar doğurmaktadır.

En nihayetinde Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının uygulanmaması hukuken mümkün değildir. Anayasa'nın 153. maddesi kapsamında belirtildiği gibi 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre de; Mahkeme kararları kesindir. Mahkeme kararları Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar. Dolayısıyla, bireysel başvuru hakkında verilen kararlar kesin ve yargı organları için bağlayıcı ise, bu konuda direnme kararı verilmeyecektir.

Bu uygulamalar, Anayasa'nın 153. maddesinde düzenlenen bağlayıcılık ilkesinin zayıflamasına neden olmakta ve hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri olan hukuki güvenliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, bireysel başvuru yoluna başvuran bireylerin hak ihlallerinin giderilmesi sürecini uzatmakta ve Anayasa Mahkemesi'nin denetim fonksiyonunun etkinliğini azaltmaktadır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi ihlal kararlarının uygulanmaması yalnızca bireysel başvuru mekanizmasının işlevsizleşmesine yol açmamakta; hukuk devleti ilkesi, temel hakların korunması, adil yargılanma hakkı, hukukun üstünlüğü, normlar hiyerarşisi ve kuvvetler ayrılığı ilkeleri bakımından önemli anayasal sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi kararlarının tüm yargı mercilerince eksiksiz biçimde uygulanması, anayasal düzenin korunması bakımından zorunludur.

5. Sonuç

Bireysel başvuru mekanizması, anayasal hak ve özgürlüklerin korunması bakımından hukuk sistemimizde önemli bir güvence oluşturmaktadır. Ancak bu mekanizmanın etkinliği, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının ilgili yargı mercilerince eksiksiz şekilde uygulanmasına bağlıdır. Anayasa'nın 153. maddesi ile 6216 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları bakımından bağlayıcı olduğu açık olup, bu kararların uygulanmaması hukuken mümkün değildir.

Buna rağmen uygulamada, özellikle medeni yargı mercilerinin yeniden yargılama sürecinde ihlal kararlarının kapsamını dar yorumladığı, şekli yeniden yargılama yapmakla yetindiği veya önceki kararlarını fiilen tekrarladığı görülmektedir. Bu durum, bireysel başvuru mekanizmasının

amacına aykırı sonuçlar doğurmakta ve anayasal güvencelerin etkinliğini zayıflatmaktadır.

Anayasa Mahkemesi ihlal kararlarının gereği gibi uygulanmaması, hukuk devleti ilkesi, hukuki güvenlik, normlar hiyerarşisi ve temel hakların korunması bakımından önemli sakıncalar doğurmaktadır. Zira ihlalin tespit edilmesine rağmen giderilmemesi, bireysel başvuru yolunun etkili bir başvuru yolu olma niteliğini ortadan kaldırmakta ve yargı sistemine duyulan güveni zedelemektedir.

Bu nedenle, yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkemelerin, Anayasa Mahkemesi kararlarında ortaya konulan ihlal tespitini ve gerekçeyi dikkate alarak ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasını sağlayacak nitelikte karar vermeleri zorunludur. Bireysel başvuru mekanizmasının etkinliğinin sağlanabilmesi için, derece mahkemelerinin Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığını gözeterek ve anayasal yorumla uyumlu bir uygulama geliştirmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, hem temel hak ve özgürlüklerin korunmasına katkı sağlayacak hem de anayasal yargı ile derece mahkemeleri arasındaki ilişkinin sağlıklı biçimde sürdürülmesine hizmet edecektir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Ezgi Karpınar](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Hakan Pekcanitez, "Bireysel Başvuru Sonunda Verilen Kararların Medenî Yargıya Etkisi", Anayasa Yargısı, S.35, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Ankara 2019, s.77-78.
2. Bülent Tanör ve Necmi Yüzbaşıoğlu, 1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku (19. Baskı, Beta 2019) 584.
3. Hakan Pekcanitez, a.g.m., s.82.
4. Hakan Pekcanitez, a.g.m., s.85.

ANAYASA MAHKEMESİ İHLAL KARARLARININ UYGULANMAMASI YALNIZCA BİREYSEL BAŞVURU MEKANİZMASININ İŞLEVSİZLEŞMESİNE YOL AÇMAMAKTA; HUKUK DEVLETİ İLKESİ, TEMEL HAKLARIN KORUNMASI, ADİL YARGILANMA HAKKI, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ, NORMLAR HİYERARŞİSİ VE KUVVETLER AYRILIĞI İLKELERİ BAKIMINDAN ÖNEMLİ ANAYASAL SONUÇLAR DOĞURMAKTADIR.

YARGITAY'IN GÜNCEL KARARI: ÖNALIM HAKKINA İLİŞKİN KANUN DEĞİŞİKLİĞİ, DERDEST DAVALARDA NASIL UYGULANACAK?

Kanun Değişikliği

25.12.2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 11. Yargı Paketi kapsamında; TMK m. 733 ve TMK m. 734’de değişikliğe gidilerek yasal önalım hakkının kullanılmasına ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. TMK m. 734/2’de yapılan değişik ile; önalım hakkına konu payın değerinin, hakim tarafından rayiç değere göre tespit edileceği düzenlenmiş ve hak sahibine bedeli nemalandırmak üzere depo etme yükümlülüğü getirilmiştir.

Değişiklik sonrası TMK m. 734/2 hükmü şu şekildedir;

“Dava konusu payın rayiç bedeli hâkim tarafından gecikmeksizin belirlenir. Önalım hakkı sahibi, belirlenen rayiç bedel ile alıcıya düşen tapu giderlerini nemalandırılmak üzere hâkim tarafından belirlenen yere verilen kesin süre içinde nakden yatırmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, verilen kesin süre içinde yerine getirilmezse önalım hakkı sahibi adına payın tesciline karar verilemez. Yatırılan bedel, hükmün kesinleşmesi üzerine nemalarıyla birlikte ilgisine ödenir.”

Ayrıca, TMK m. 734/2’de yapılan değişikliğin; değişiklik tarihi olan 25.12.2025 tarihinden önce açılan davalarda da uygulanacağı düzenlenmiştir.

Güncel Yargıtay Kararı

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi’nin 17.02.2026 tarihli ve 2025/2557 E., 2026/870 K. sayılı kararı ile; söz konusu kanun değişikliğinin, zaman yönünden uygulanmasına ilişkin içtihat geliştirmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

*“Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler ve ilkeler gözetildiğinde; 7571 sayılı Kanun ile değişik TMK’nın 734. maddesi’nin ikinci fıkrasında bir düzenleme yer almadığından, ön alım hakkına konu payın rayiç değerinin belirlenmesinde, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılacak davalar bakımından dava tarihinin, **değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış ve bu tarihte derdest davalar bakımından ise değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihin esas alınması kanunun amacına ve hukukun genel prensiplerine uygun olacaktır.** Aksine bir uygulama, bir taraf lehine diğer taraf aleyhine hak dengesini zedeleyen ve ön alım hakkının asıl amacıyla çelişir adil olmayan sonuçlar doğuracaktır.”*

Buna göre;

- 25.12.2025 tarihinden sonra açılan davalarda; önalım bedeli, taşınmazın Mahkemece tespit edilecek olan “dava tarihindeki” değerine göre belirlenecektir.

- 25.12.2025 tarihinden önce açılan ve halihazırda derdest olan davalarda ise; önalım bedeli, taşınmazın “25.12.2025 tarihindeki değerine” göre belirlenecektir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi; geliştirdiği içtihat çerçevesinde, karara konu somut olayda şu şekilde karar vermiştir:

*“Anılan değişiklikten önce açılan temyize konu davada, değişiklik doğrultusunda ön alım hakkı sahibi davacının bedeli ilişkin yükümlülüğünün ön alım hakkına konu payın değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihteki rayiç değeri ile resmi senette alıcıya düşen tapu giderleri olduğu sonucuna varıldığından, **ön alım hakkına konu payın rayiç değerinin, tarafların bu konudaki delilleri toplanarak, mahallinde yapılacak keşif ve taşınmazın vasfına uygun bilirkişi heyeti marifetiyle 25.12.2025 tarihi itibarıyla tespit edilmesi,** bu şekilde belirlenecek ön alım bedelinin daha önce depo edilen ve nemalandırılan bedelden fazla olması halinde daha önce depo edilen ve nemalandırılan toplam bedel ön alım bedelinden mahsup edilerek, **bakiye bedelin nemalandırılmak üzere aynı hesaba depo ettirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi** için hükmün bozulması gerekmektedir.”*

Neticeten; Yargıtay 7. Hukuk Dairesi’nin geliştirdiği güncel içtihatla, TMK m. 734/2’de yapılan değişikliğin derdest davalarda uygulanmasına ilişkin çerçeve belirlenmiştir. Değişiklik öncesinde açılan ve halihazırda derdest olan davalarda, aynı çerçevede bozma kararları verilmesi beklenilmektedir.

Kaynak: Yargıtay 7. Hukuk Dairesi’nin 17.02.2026 Tarihli ve 2025/2557 E., 2026/870 K. Sayılı Kararı

KİRA ALACAKLARINDAN KAYNAKLANAN DAVALARDA DAVA TÜRÜNE GÖRE WHATSAPP MESAJLARININ DELİL NİTELİĞİ

1. GİRİŞ

Dijital iletişim araçlarının günlük yaşamda yaygınlaşması neticesinde sözleşme ilişkilerinin kurulması ve yürütülmesi süreçlerinde elektronik yazışmaların önemi artmaktadır. Bu kapsamda, kira ilişkilerinde tarafların; kira bedeli, artış oranı, ödeme tarihi ve sözleşme yenileme koşulları gibi birçok hususu yazılı sözleşme yerine dijital yazışmalar üzerinden kararlaştırdığı görülmektedir. Bu uygulamalar arasında en yaygını ise WhatsApp üzerinden gerçekleştirilen yazışmalardır.

Türk hukukunda hakim olan sözleşme serbestliği ilkesi uyarınca, sözleşmenin kurulması kanunda sayılan istisnai haller hariç şekil şartına bağlı değildir. Nitekim kanunda, kira sözleşmeleri için şekil şartı düzenlenmemiştir.

Bu doğrultuda; kira sözleşmesinin kurulması, yenilenmesi, kira bedelinin belirlenmesi ve güncellenmesi için tarafların öneri ve kabul şeklindeki irade beyanlarının birbirine uyum sağlaması yeterlidir.

Bu bağlamda, WhatsApp üzerinden tarafların anlaşması geçerli bir hukuki ilişki sonucunu doğursa da; WhatsApp yazışmaları ile hukuki ilişkinin ispatı her zaman mümkün olmamaktadır.

Söz konusu yazışmaların hukuk yargılamasında hangi ölçüde delil niteliği taşıdığı, yargılamanın tabi olduğu ispat usulüne göre değişmektedir. Kira alacaklarına ilişkin uyuşmazlıklarda özellikle:

- İcra Hukuk Mahkemesinde açılan itirazın kaldırılması davaları

- Genel mahkemelerde açılan itirazın iptali davaları ve alacak davaları

arasında uygulanan delil rejimi farklı olduğundan, WhatsApp mesajlarının ispat gücü de değişkenlik göstermektedir.

Bu çalışmada, kira alacaklarından kaynaklanan davalar özelinde, WhatsApp yazışmalarının delil niteliği; dava türlerine göre ayrı ayrı incelenecek, uygulamada ortaya çıkan hak kayıpları değerlendirilecek ve borçlu olmadığı halde ödeme yapmak zorunda kalan tarafın başvurabileceği hukuki yollar ortaya konulacaktır.

2. GENEL OLARAK HUKUK YARGILAMALARINDA WHATSAPP MESAJLARININ DELİL NİTELİĞİ

2.1. WhatsApp Mesajları HMK m. 199 Kapsamında Takdiri Delildir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamında deliller; kesin ve takdiri deliller olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kesin deliller; ikrar (m. 188), kesin hüküm (m. 303 , m. 204/1), senet (m. 200 vd.) ve yemin (m. 225 vd.) olmak üzere dört tanedir. Takdiri deliller ise tanık (m.240 vd), bilirkişi (m.266 vd.), keşif, senet dışındaki belgeler (m.199) ve kanunda düzenlenmemiş delillerdir (m. 192). Kesin delillerin özelliği, hakimi bağlayıcı nitelikte olmasıdır. Takdiri deliller ise hakim tarafından serbestçe değerlendirilebilmektedir. [1]

WhatsApp mesajları ise, 199. madde kapsamında belge niteliğine haiz olup HMK'nın delil sistemiğine göre takdiri delil olarak kabul edilmektedir.

HMK m.199: Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir.

WhatsApp yazışmaları, elektronik ortamda oluşturulan ve taraf iradelerini yansıtan veri kayıtları olmaları sebebiyle anılan hüküm kapsamında "belge" niteliği taşımaktadır. Ancak bu belgeler, klasik anlamda imza unsurunu içermemeleri ve güvenli elektronik imza ile oluşturulmamış olmaları nedeniyle senet niteliğinde kabul edilmemektedir. Bu sebeple söz konusu yazışmalar kesin delil değil, hakim tarafından serbest değerlendirmesine tabi olan takdiri

delil niteliğindedir. WhatsApp mesajlarının karşı tarafça inkar edilmemesi veya noter aracılığıyla yazışmanın varlığının elektronik tespiti yapılarak kayıt altına alınması halinde ise delilin ispat gücü artmaktadır.

2.2. Karşı Tarafça Gönderilen WhatsApp Mesajları HMK m.202 Kapsamında Delil Başlangıcıdır.

HMK m. 200 gereği, değeri belli bir meblağın üzerinde olan davalarda senetle ispat kuralı vardır. Senetle ispat kuralının mevcut olduğu hallerde uyuşmazlığın tanık veya WhatsApp mesajları gibi takdiri delillerle ispatı tek başına mümkün olmamaktadır. Ancak HMK m. 202 kapsamında yazılı "delil başlangıcının" varlığı, tanık deliline başvurmayla ve hukuki işlemin senet olmaksızın ispatına imkan sağlamaktadır.

HMK m. 202: (1) Senetle ispat zorunluluğu bulunan hallerde delil başlangıcı bulunursa tanık dinlenebilir. (2) Delil başlangıcı, iddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlemi muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş belgedir.

Kanunun lafzından anlaşıldığı üzere, kendisine karşı ileri sürülen kimseden sadır olan belgeler delil başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda, karşı tarafça gönderilen WhatsApp mesajları delil başlangıcı niteliğine haizdir.

Yargıtay kararlarında WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı niteliğine haiz olabilmesi için ilgili mesajın davanın karşı tarafınca (aleyhine kullanılan kişi tarafından) veya bu kişinin temsilcisi aracılığıyla gönderildiği hususunda tereddüt bulunmaması gerektiğini sıklıkla belirtilmektedir:

Yargıtay 3. HD. E. 2023/287, K. 2023/1549, T. 23.05.2023

"Hemen belirtmek gerekir ki, elektronik posta ya da mesaj metinlerinin çıktılarının delil başlangıcı olarak kullanılabilmesi için, iddia edilen belgenin davanın karşı tarafınca veya temsilcisince gönderilmiş olduğu konusunda tereddüt bulunmamalıdır.

Aleyhine kullanılan taraf, bir elektronik belgenin kendisi tarafından gönderilmediğini iddia ederse, bu hususta mahkemece gerekli makamlardan ve kuruluşlardan bilgi toplanmalı ve belgenin gerçekten o kişiye ait bir IP numarasını taşıyan e-posta adresinden ya da cep telefonundan gönderilip gönderilmediği belirlenmelidir (Pekcanitez, Özkes, Akkan, Korkmaz, Medeni Usul Hukuku, On İki Levha Yayıncılık: İstanbul, 2017, s. 1850)." [2]

Bu kapsamda, WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı olarak kabul edilmesi için karşı tarafça gönderildiği hususunda tereddüt bulunmaması gerekmektedir. Karşı tarafça inkar edilmeyen ya da noter aracılığıyla varlığı tespit edilen ve aleyhine kullanılan kişiden sadır olan WhatsApp mesajları delil başlangıcının tüm özelliklerine sahiptir. Karşı tarafça WhatsApp mesajlarının inkar edilmesi halinde ise; Mahkemece mesajın aleyhine kullanılan kişi tarafından gönderilip gönderilmediği tespit edilmelidir.

Delil başlangıcının en temel hukuki fonksiyonu, kanun koyucu tarafından da açıkça düzenlendiği üzere; kural olarak senetle ispatı zorunlu olan hukuki işlemlere ilişkin uyuşmazlıklarda, ilgili vakıaların tanık ve diğer delillerle ispatına imkan tanınmasıdır.

WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı niteliğini haiz olduğu durumlarda, taraflar tanık deliliyle uyuşmazlık konusu vakıayı ispatlayabilmektedir. Nitekim güncel Yargıtay kararları da bu yöndedir;

Yargıtay 3. HD., E. 2025/1472, K. 2025/4776, T. 13.10.2025:

"Hâl böyle olunca dosyaya sunulan WhatsApp mesajlarının HMK m. 199-202 gereği delil başlangıcı niteliğinde olduğu, Mahkemece delil başlangıcı bulunması halinde tanık dinlenebileceği değerlendirilerek araştırmanın yapıp sonuca göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmeyip, bozmayı gerektirmiştir." [3]

3. İTİRAZIN KALDIRILMASI DAVALARINDA WHATSAPP MESAJLARININ DELİL NİTELİĞİ

Taraflar arasında kira ilişkisinden doğan alacağın icra takibine konu edilmesi halinde borçlunun ödeme emrine itirazı icra takibini durdurmaktadır. Takibin devamı için alacaklı tarafından İcra Hukuk Mahkemelerinde itirazın kaldırılması veya genel mahkemelerde itirazın iptali davası açılması gerekmektedir.

İcra Hukuk Mahkemelerinde itirazın kaldırılması davası açılması için alacaklının elinde İİK m. 68 kapsamında delil bulunması gerekmektedir. İİK m.68 ve m.68/a hükümleri uyarınca itirazın kaldırılabilmesi için alacağı;

-İmzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilmiş borç ikrarını içeren belgeye,

-Resmî daireler veya yetkili makamlar tarafından düzenlenen belgelere,

-İmzası noter tasdikli senede,

dayanması gerekmektedir. Alacaklının elinde kanunda sayılı delillerin bulunması halinde borçlu da ancak aynı kuvvette karşı delil ile borçlu olmadığını ispatlayabilmektedir.

İtirazın kaldırılması kurumunun temel amacı, alacaklının kanunda öngörülen belirli nitelikteki belgelere dayanması halinde, borçlunun itirazının genel mahkemelerde görülen davalara kıyasla daha kısa sürede bertaraf edilmesini sağlamaktır. Bu yönüyle söz konusu yargılama usulü, alacaklının menfaatlerini korumaya yönelik hızlı ve pratik bir çözüm mekanizması niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda itirazın kaldırılması davalarında özel ispat rejimi uygulanmaktadır.

Bu itibarla, itirazın kesin kaldırılması yargılamasında 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan ispat hukukunun genel hükümleri doğrudan uygulama alanı bulmamakta; aksine, Kanunda sınırlı olarak sayılan belgelerle ispat zorunluluğu geçerli olmaktadır. Bu kapsamda, itirazın kaldırılması davalarında delil başlangıcına başvurmak mümkün olmamaktadır. Zira;

Delil başlangıcı, senetle ispat zorunluluğunun bulunduğu hâllerde bu zorunluluğa istisna teşkil eden ve hâkimin takdirine tabi bulunan özel nitelikli bir delildir. Diğer takdiri delillerden ayrılan yönü, senetle ispatı gereken vakıalar bakımından bu zorunluluğu bertaraf edebilmesidir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 202. maddesinde delil başlangıcının unsurları; bir belgenin varlığı (maddi unsur), belgenin aleyhine kullanılacak kişiden sadır olması (kaynak unsuru) ve ilgili hukuki işlemi muhtemel kılması (gerçeğe yakınlık unsuru) şeklinde düzenlenmiştir. Bununla birlikte, delil başlangıcının varlığından söz edilebilmesi için öncelikle ilgili vakia bakımından senetle ispat zorunluluğunun bulunması zorunludur. [4]

İtirazın kesin kaldırılması yargılamasında ise kanun koyucu, borçlunun itirazının

hızlı şekilde bertaraf edilmesini amaçlayarak ispat hukukunun genel hükümlerinden ayrılmış ve yalnızca kanunda sınırlı olarak sayılan belgeleri caiz delil olarak kabul etmiştir.

Bu nedenle, her ne kadar bazı belgeler senet niteliğinde olsa da, bu yargılama da teknik anlamda senetle ispat zorunluluğundan söz edilemez. Senetle ispat zorunluluğunun bulunmaması ise, delil başlangıcının varlığı için gerekli ön şartın gerçekleşmemesi sonucunu doğurur.

Dolayısıyla, itirazın kesin kaldırılması yargılamasında delil başlangıcına dayanılması mümkün değildir. [4]

Neticeten, kira alacağından doğan uyuşmazlıkların itirazın kaldırılması davasına konu olması halinde, alacaklı veya borçlu hakkını WhatsApp mesajları ile ispatlayamamaktadır. İtirazın kaldırılması davasının özel delil rejimi sebebiyle, WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı olarak kullanılması da mümkün değildir.

4. İTİRAZIN İPTALİ VE ALACAK DAVALARINDA WHATSAPP MESAJLARININ DELİL NİTELİĞİ

İtirazın iptali davası (İİK m. 67), ilamsız icra takibine borçlunun itirazı üzerine duran takibin devamını sağlamak amacıyla alacaklı tarafından açılan ve genel mahkemelerde görülen eda davası niteliğinde bir dava türüdür. Bu kapsamda; itirazın iptali davalarında, itirazın kaldırılması davalarından farklı olarak sınırlı ve şekli ispat rejimi uygulanmamaktadır.

İtirazın iptali davaları ile doğrudan açılan alacak davaları, genel görevli mahkemelerde görülen ve maddi hukuka ilişkin uyuşmazlığın esastan incelendiği eda davalarıdır. Bu davalarda uygulanacak ispat usulü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir.

Bu kapsamda, icra hukuk mahkemelerinden farklı olarak genel mahkemelerde deliller serbestçe tartışılmakta; taraflar iddia ve savunmalarını ispat amacıyla hukuken caiz olan her türlü delile başvurabilmektedir.

Bu itibarla, itirazın iptali ve alacak davalarında WhatsApp yazışmaları; HMK m.199 kapsamında belge niteliğinde takdiri delil niteliğine haiz olması sebebiyle ispat fonksiyonuna sahiptir.

Bu davalarda hakim, yalnızca şekli belgelerle bağlı olmayıp maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla delilleri birlikte değerlendirmektedir.

Kira ilişkisinden kaynaklanan itirazın iptali ve alacak davalarında, yıllık kira bedeli tutarının senetle ispat kuralını gerektirmesi halinde, tarafların iddialarını doğrudan tanık veya WhatsApp mesajı gibi takdiri delillerle ispatı mümkün olmamaktadır.

Ancak karşı taraftan sadır WhatsApp mesajlarının HMK m. 202 kapsamında delil başlangıcı olarak kabul edilmesi sebebiyle, tarafların yargılamada takdiri delillere başvurusu mümkündür.

Ancak uygulamada, ticari alacak davalarında WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı olarak kabul edilmesi yaygın iken kira davalarında WhatsApp mesajlarının delil başlangıcı olarak kabul edilmediği durumlarla karşılaşılabilir.

Bu durum HMK'nın delil sistematığı ile bağdaşmamaktadır. Zira, HMK'da delil başlangıcına ilişkin olarak hukuki ilişkinin kaynağına yönelik bir ayrıma gidilmemiştir.

Bu kapsamda, WhatsApp mesajlarının, karşı taraftan gönderilmesi şartını sağlaması halinde tüm hukuk yargılamalarında delil olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Yargıtay içtihatlarında itirazın iptali ve alacak davalarında; WhatsApp mesajları ve aynı nitelikte olan diğer dijital mesajlaşmaların delil olarak değerlendirildiği kararlara sıklıkla rastlanılmaktadır:

Yargıtay 13. HD., E. 2016/28755 , K. 2019/5086

"6100 sayılı HMK'nun 199.maddesinde belge kavramı "Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film,görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu halde davacı yanca delil olarak dayanan ve davalı tarafça da inkar edilmeyen yazışma kayıtlarının 6100 sayılı HMK'nun 199. maddesi anlamında belge niteliğinde olduğunun kabulü gerekir.

O halde, davacı taraf 54.000,00-TL borç verdiğini iddia etmekte ise de davalının borç miktarını kabul etmediği anlaşıldığından delil olarak gönderilen mesajlar da değerlendirilerek, az yukarıda açıklanan ilke ve esaslar doğrultusunda inceleme ve araştırma yapılarak, verilen borç miktarını belirlenip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir." [5]

Yargıtay 13. HD., E. 2016/28932, K. 2019/7493

"Davacı, mesajların bulunduğunu belirterek, mesajlardaki yazışmalara delil olarak dayanmıştır. Mahkemece, resmi senet karşısında davacı vekilinin bildirdiği mesaj görüntüleri yazılı delil olarak değerlendirilmediği gerekçe gösterilerek mesajlar üzerinde durulmadığı, diğer deliller kapsamında dosyanın ele alınıp sonuçlandırıldığı anlaşılmaktadır.

(...)

Davacı delil olarak davalı tarafından gönderilen mesajlara da dayandığından, az yukarıda açıklanan ilke ve esaslar doğrultusunda inceleme ve araştırma yapılarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir." [6]

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2017/1014 E. , 2020/4488 K.

HMK'nun 199. maddesinde "Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir." yazılıdır. Bu düzenleme ile mail yazışmaları da belge olarak kabul edilmiştir. O halde, mahkemece mail yazışmaları ve davacı tarafından yapılan ödemeler değerlendirilerek davacının borçlu olup olmadığına karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir." [7]

Neticeten; kira ilişkisinden kaynaklanan itirazın iptali ve alacak davalarında,

HMK'da düzenlenen delil rejiminin uygulanması sebebiyle WhatsApp mesajlarına delil olarak başvurulması mümkündür. Ayrıca, senetle ispat kuralının mevcut olduğu hallerde, taraflar; karşı taraftan gönderildiği hususunda tereddüt bulunmayan WhatsApp mesajlarına dayanarak tanık ve diğer delillerle iddialarını ispatlayabilmektedir.

5. WHATSAPP MESAJLARININ DELİL SAYILMAMASI HALİNDE, BORÇLU OLMAMASINA RAĞMEN ÖDEME YAPMAK ZORUNDA KALAN TARAFIN BAŞVURABİLECEĞİ HUKUKİ YOLLAR

5.1. İtirazın Kaldırılması Davaları Yönünden Değerlendirme

İtirazın kaldırılması davası neticesinde verilen karar maddi hukuk anlamında kesin hüküm teşkil etmemektedir. Dolayısıyla, borçlu her zaman genel mahkemelerde borçlu olmadığını ispatlama imkanına sahiptir. Bu kapsamda icra tehdidi altında olan kişi, genel mahkemelerde menfi tespit davası açarak borçlu olmadığını ispatlayabilmektedir.

İtirazın kaldırılması davası neticesinde, icra takibinin devamına karar verilmesi ve kişinin borçlu olmadığı halde ödeme yapması halinde ise ödenen bedelin geri alınması mümkündür. Ödeme bir icra takibi sonucunda yapılmışsa, borçlu olmadığı hâlde ödeme yapan kişi tarafından genel mahkemelerde istirdat davası (İİK m. 72) açılabilir. İstirdat davası, icra tehdidi altında ödenen paranın geri alınmasına yönelik olup, ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde açılmalıdır. Kira alacaklarına ilişkin olarak da, haksız bir icra takibi neticesinde ödeme yapılmışsa bu yola başvurulabilir.

5.2. Genel Mahkemelerde Görülen Davalar Yönünden Değerlendirme

İtirazın iptali ve alacak davaları genel mahkemelerde görülmekte olup bu mahkemelerin verdiği kararlar istinaf ve temyiz yollarının tüketilmesi veya bu yollara başvurulmaması halinde kesinleşmektedir. Bir mahkeme kararının kesin hüküm teşkil etmesi, uyuşmazlığın kesin olarak çözümlenmesi sonucunu doğurmaktadır.

Bu halde, borçlu olmadığı halde ödeme yapmak zorunda kalan kişi ancak olağanüstü kanun yollarına başvuru yapabilmektedir.

WhatsApp mesajlarının HMK m. 202 kapsamında delil başlangıcı niteliğine haiz olmasına rağmen mahkemece; bu durumun dikkate alınmaması ve delil başlangıcına dayanılarak tanık deliline başvurulmasının engellenmesi, kişinin adil yargılanma hakkı kapsamında hukuki dinlenilme hakkını ihlal etmektedir.

Bu sebeple, hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilen ve borçlu olmadığı bedeli ödemek zorunda kalan kişi, olağan kanun yollarını tükettikten sonra Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilir.

6. SONUÇ

Kira alacaklarından kaynaklanan uyuşmazlıklarda WhatsApp yazışmalarının delil niteliği, yargılamanın tabi olduğu usule göre değişmektedir. İtirazın kaldırılması davalarında, İİK m. 68 kapsamında sınırlı delil rejimi uygulanması nedeniyle WhatsApp mesajlarının delil olarak kullanılması mümkün olmamaktadır.

Buna karşılık, itirazın iptali ve alacak davalarında HMK kapsamında serbest delil rejimi uygulanmakta olup WhatsApp yazışmaları hem takdiri delil hem de delil başlangıcı olarak ispat fonksiyonu görebilmektedir.

Bununla birlikte uygulamada, özellikle kira uyuşmazlıklarında WhatsApp yazışmalarının delil başlangıcı olarak değerlendirilmesinde tereddüt yaşandığı ve ticari uyuşmazlıklara kıyasla daha dar bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir.

Oysa HMK'nın delil sistematüğinde, delil başlangıcının kabulü bakımından hukuki ilişkinin türüne göre bir ayırım öngörülmemiştir. Bu nedenle, karşı taraftan sadır olduğu tereddütsüz olan WhatsApp yazışmalarının, kira ilişkilerinden doğan uyuş-

mazlıklar bakımından da delil başlangıcı olarak kabul edilmesi gerekir.

İcra Hukuk Mahkemelerinde görülen itirazın kaldırılması davasında; WhatsApp mesajlarının delil sayılmaması nedeniyle borçlu olmadığı bedeli ödemek zorunda kalan taraf, genel mahkemelerde dava açarak borçlu olmadığını ispatlamak suretiyle, ödemiş olduğu bedeli geri alabilmektedir.

Genel mahkemelerde görülen davalarda ise WhatsApp mesajlarının HMK m. 202 delil başlangıcı olarak kabul edilmemesi, kişinin hukuki dinlenilme hakkını ihlal edeceğinden, AYM nezdinde bireysel başvuru yoluna gidilmesi mümkündür.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Osman Serhat Demirci](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Kuru, Baki, Medeni Usul Hukuku, İstanbul, 2015, s. 241 vd.
2. Yargıtay 3. HD. E. 2023/287, K. 2023/1549, T. 23.05.2023
3. Yargıtay 3. HD., E. 2025/1472, K. 2025/4776, T. 13.10.2025
4. Yıldırım/Tok, İtirazın Kaldırılması Yargılamasında Delil Başlangıcının Delil Değeri, MÜHF, HAD, C.22, S.1
5. Yargıtay 13. HD., E. 2016/28755 , K. 2019/5086
6. Yargıtay 13. HD., E. 2016/28932, K. 2019/7493
7. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2017/1014 E. , 2020/4488 K.

**İTİRAZIN KALDIRILMASI
DAVALARINDA, İİK M. 68
KAPSAMINDA SINIRLI
DELİL REJİMİ UYGULAN-
MASI NEDENİYLE WHAT-
SAPP MESAJLARININ DE-
LİL OLARAK KULLANIL-
MASI MÜMKÜN OLMA-
MAKTADIR.**

REKABET KURULU'NUN İZİN ALINMASI GEREKEN BİRLEŞME VE DEVRALMALAR HAKKINDAKİ 2010/4 SAYILI TEBLİĞ'DE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Giriş

Rekabet hukukunun temel bilinen en temel işlevi, piyasalarda etkin rekabetin korunmasını sağlamak ve yoğunlaşma teşebbüs işlemlerinin rekabetçi yapıyı bozmasını önlemektir. Bu bağlamda birleşme ve devralma işlemlerinin ön denetime tabi tutulması, rekabet hukukunun en önemli araçlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Türkiye’de bu denetim mekanizması, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde yürütülmekte olup, uygulamaya yön veren temel düzenleme ise 2010/4 sayılı “Rekabet Kurumundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ”dir. Mevcut pek çok mevzuatta olduğu gibi; ekonomik koşulların değişmesi, işlem hacimlerinin büyümesi ve özellikle teknoloji sektöründeki hızlı dönüşüm, Birleşme ve Devralma Tebliği’nin de güncellenmesini zorunlu kılmıştır.

Bu doğrultuda Rekabet Kurumu tarafından Tebliğ’de birtakım değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu değişiklikler yalnızca teknik güncellemelerle sınırlı kalmayıp, birleşme ve devralma denetiminin kapsamı, yöntemi ve yoğunluğu üzerinde doğrudan etkili olacak niteliktedir.

2. Yeni Tebliğ ile Eski Tebliğin Karşılaştırılması

Yeni Tebliğ’e bakıldığında dikkat çeken ilk husus birleşme ve devralma izni kapsamındaki “işlem tarafı” kavramının netleştirilmesidir. Zira, birleşme ve devralma işlemlerinin bildirim yükümlülüğüne tabi olup olmadığının belirlenmesinde “işlem tarafı” kavramı kritik bir rol oynamaktadır.

Eski düzenlemede bu kavramın genel ve sınırlı bir şekilde tanımlanmış olması, özellikle devralma işlemlerinde hangi teşebbüslerin taraf sayılacağı konusunda uygulamada tereddütlere yol açmaktaydı.

Özellikle kontrol değişikliği içeren karmaşık grup yapılarında, bildirimde esas alınacak teşebbüslerin belirlenmesi yorum farklılıklarına neden olabilmekteyken yeni düzenleme ile “işlem tarafı” kavramı, devre konu teşebbüs bakımından daha detaylı şekilde ele alınmıştır.

Bu kapsamda, yalnızca doğrudan tarafların değil, kontrol ilişkisi içinde bulunan ekonomik birimlerin de değerlendirmeye dahil edilmesi gerektiği açık bir şekilde ortaya konulmuştur.

Bu değişiklik, uygulamada belirsizlikleri azaltma potansiyeline sahiptir. Zira bildirim yükümlülüğünün kapsamının netleşmesi hem teşebbüslerin hukuki öngörülebilirliğini artırmakta hem de Rekabet Kurumu nezdinde gereksiz tartışmaların önüne geçmektedir.

Değişen ve ekonomik koşulların yansımaları olarak bildirim yükümlülüğüne tabi birleşme ve devralma işlemlerinin belirlenmesinde en önemli kriterlerden biri olan ciro eşiklerinde değişikliğe gidilmiştir. Eski düzenlemede belirlenen eşiklerin uzun süre güncellenmemesi, özellikle yüksek enflasyon ve ekonomik büyüme ortamında, giderek daha fazla işlemin bildirim kapsamına girmesine neden olmuştur. Yeni düzenleme ile birlikte ciro eşikleri önemli ölçüde artırılmıştır. Tekil ciro eşiği 250 milyon TL’den 1 milyar TL’ye, Türkiye toplam ciro eşiği 750 milyon TL’den 3 milyar TL’ye ve dünya ciro eşiği ise 3 milyar TL’den 9 milyar TL’ye yükseltilmiştir.

Bu artışın temel amacı, Rekabet Kurumu’nun denetim kaynaklarını daha etkin kullanmasını sağlamak ve yalnızca rekabeti önemli ölçüde etkileyebilecek işlemlerin inceleme kapsamına alınmasını temin etmektir. Nitekim düşük hacimli işlemlerin bildirim zorunluluğuna tabi tutulması, hem teşebbüsler açısından gereksiz maliyet yaratmakta hem de Kurum’un iş yükünü artırmaktadır. Bununla birlikte, eşiklerin yükseltilmesinin bazı riskleri de beraberinde getirdiği söylenebilir. Özellikle yerel pazarlarda faaliyet gösteren ve nispeten düşük ciroya sahip teşebbüsler arasında gerçekleşen birleşmeler, her ne kadar eşik altında kalsa da rekabet üzerinde önemli etkiler doğurabilecektir.

ÖNEMLİ

Son yıllarda rekabet hukukunda en çok tartışılan konulardan biri, teknoloji teşebbüslerinin devralınmasına ilişkin işlemlerin denetim kapsamına alınmasıdır. Özellikle düşük ciroya sahip olmakla birlikte yüksek yenilik potansiyeline sahip girişimlerin devralınması, “*killer acquisition*” olarak adlandırılan ve rekabeti uzun vadede zayıflatabilecek işlemler arasında değerlendirilmektedir. Eski düzenlemede teknoloji teşebbüslerine ilişkin istisna daha geniş bir şekilde uygulanabilirken, yeni düzenleme bu istisnayı “Türkiye’de yerleşik” teşebbüslerle sınırlamıştır.

Ayrıca bu tür işlemlerde belirli ciro eşiklerinin uygulanmaya devam edeceği açıkça düzenlenmiştir. Bu yaklaşım, bir yandan yerli teknoloji girişimlerinin korunmasını amaçlarken, diğer yandan denetim kapsamını daraltıcı bir etki yaratabilir. Özellikle yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen teknoloji devralmalarının, belirli durumlarda denetim dışında kalması ihtimali, rekabet hukuku bakımından dikkatle izlenmesi gereken bir gelişmedir.

Ortak girişimler, rekabet hukukunda hem yoğunlaşma hem de iş birliği unsurlarını birlikte barındıran hibrit yapılar olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, bu tür işlemlerin yalnızca piyasa yapısı üzerindeki etkileri değil, aynı zamanda taraflar arasında rekabeti sınırlayıcı koordinasyon doğurup doğurmadığı da önem taşımaktadır. Eski düzenlemede bu konu Tebliğ metninde açık bir şekilde düzenlenmemiş, değerlendirme daha çok uygulama ve kılavuzlar üzerinden yapılmıştır.

Yeni düzenleme ile birlikte, ortak girişimlerde ana teşebbüsler arasındaki koordinasyon riskinin nasıl değerlendirileceğine ilişkin genel çerçeve Tebliğ metnine dahil edilmiştir. Bu değişiklik, Türk rekabet hukukunun Avrupa Birliği uygulamaları ile daha uyumlu hale gelmesi bakımından önem arz etmektedir.

Zira AB rekabet hukukunda ortak girişimlerin koordinasyon etkileri uzun süredir ayrı bir değerlendirme konusu olarak ele alınmaktadır. Yeni düzenleme, Rekabet Kurumu’nun bu tür işlemlerde daha sistematik bir analiz yapmasının önünü açmaktadır.

Birleşme ve devralma işlemlerinde bildirim süreci, teşebbüsler açısından önemli bir idari yük doğurmaktadır. Eski Bildirim Formu, kapsamlı bilgi ve belge talepleri içermekte olup, özellikle düşük pazar payına sahip işlemler bakımından dahi ciddi bir hazırlık süreci gerektirmekteydi.

Yeni düzenleme ile birlikte Bildirim Formu’nda önemli bir sadeleştirme yapılmıştır. Bazı bilgi talepleri tamamen kaldırılmış, özellikle etkilenen pazarlarda düşük pazar payına sahip işlemler bakımından sunulması gereken bilgiler azaltılmıştır. Ayrıca girişim sermayesi yatırım fonları ve benzeri yatırımcılar açısından bildirim sürecini kolaylaştırıcı düzenlemeler getirilmiştir.

Bu değişiklik, işlem maliyetlerinin düşürülmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Daha az bürokratik yük, özellikle hızlı hareket edilmesi gereken yatırım işlemlerinde önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Yeni düzenleme ile getirilen bir diğer önemli yenilik, halihazırda inceleme devam eden işlemlerin durumuna ilişkindir. Buna göre, yeni ciro eşiklerini veya diğer bildirim koşullarını karşılamadığı anlaşılan işlemler bakımından yürüyen inceleme süreçlerinin Kurul kararı ile sonlandırılabilmesi açıkça düzenlenmiştir. Bu hüküm, usul ekonomisi açısından önemli bir işlev görmektedir.

Gereksiz incelemelerin önüne geçilmesi, hem Kurum kaynaklarının daha verimli kullanılmasını hem de teşebbüsler açısından belirsizliğin daha kısa sürede ortadan kalkmasını sağlamaktadır.

3. Sonuç

2010/4 sayılı Tebliğ’de yapılan değişiklikler, Türkiye’de birleşme ve devralma denetiminin daha seçici, daha esnek ve ekonomik gerçekliklere daha uyumlu bir yapıya kavuşturulmasını amaçlamaktadır. Özellikle ciro eşiklerinin artırılması ve bildirim sürecinin sadeleştirilmesi hem teşebbüsler hem de Rekabet Kurumu açısından önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

Bununla birlikte, düzenlemelerin bazı alanlarda yeni tartışmaları da beraberinde getirmesi muhtemeldir. Sonuç olarak, yapılan değişikliklerin genel yönelimi, rekabet hukukunun etkinliğini artırmak ve denetim mekanizmasını daha rasyonel hale getirmek olmakla birlikte, bu hedeflerin ne ölçüde gerçekleşeceği uygulamadaki gelişmeler ışığında değerlendirilecektir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Melda İz](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

HUKUK GENEL KURULU'NUN 09.04.2025 TARİHLİ EMSAL KARARI İLE EK DAVA AÇMASI, HAKSIZ ŞEKİLDE ENGELLENEN AVUKATIN SÖZLEŞMEYLE BELİRLENEN TÜM VEKÂLET ÜCRETİNE HAK KAZANACAĞI KARARA BAĞLANDI

Giriş

Vekalet sözleşmesi, Türk hukukunda Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu'nun 386.maddesi vekalet sözleşmesinin genel kapsamını açıklamıştır. "Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere; vekilin bir iş görmeyi üstlendiği sözleşmedir. Hukuki fiillere ilişkin vekâlette vekil, müvekkilinin menfaatine olarak hukuki işlemler gerçekleştirmek, özellikle subjektif haklar iktisap etmek, kullanmak ve devretmeyi yükümlenir [1].

Avukat ile müvekkil arasında imzalanan sözleşme de vekâlet sözleşmesi niteliğindedir. Ancak genel bir vekâlet sözleşmesinden farklı olarak Avukatlık Kanunu gereğince "ücret", sözleşmenin zorunlu unsurudur. Avukat bu sözleşme ile hukuki yardımda bulunmayı, müvekkil ise yapılan hukuki yardım karşılığında bir ücret ödemeyi üstlenmektedir. Ücretin sözleşme ile belirlenmesi zorunlu olmayıp işin görülmesinden önce veya sonra kararlaştırılması mümkündür. Yanlar arasında ücret konusunda yazılı veya sözlü bir sözleşmenin yapılmaması hâlinde ücret, Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Asgâri Ücret Tarifesine göre belirlenir. [2]

Avukatlık sözleşmesi Avukatlık Kanunu madde 163 ve diğer hükümlerinde düzenlenmiştir. Avukatlık Kanunu'nun 163 maddesine göre sözleşmenin 3 temel unsuru vardır: belli bir hukuki yardım, ücret ve tarafların anlaşmasıdır. Belli bir hukuki yardım avukatlık sözleşmesinin zorunlu unsurudur. Belli bir hukuki yardımı konu almayan bir sözleşme avukatlık sözleşmesi olarak nitelendirilemez. Diğer bir unsur olan ücret ise avukatın iş görme ediminin karşılığı olarak iş sahibi tarafından yapılan ödemedir. Son olarak avukat ve iş sahibinin ücret konusunda ve avukatın belli bir hukuki yardımda bulunacağı konusunda anlaşması gerekmektedir. Avukatın edimi belli bir hukuki yardımken iş sahibinin asli edimi ise ücrettir.

Avukatın Azli

Avukatlık Kanunu'nun 174. Maddesinde sözleşmenin azil ya da istifa halinde sona ermesinde ücretin nasıl ödeneceğine dair

özel düzenlemeler yer almaktadır. Öncelikle avukatın azil ve istifasının ne anlama geldiği açıklanmalıdır. Avukatın azledilmesi, iş sahibinin belirli nedenlerin varlığı halinde veya hiçbir neden olmaksızın avukatlık sözleşmesine son vermesi anlamına gelir. Bu son verme tek taraflı olarak her zaman yapılabilir.

Avukatlık sözleşmesinin sona ermesi için şekil şartı aranmamaktadır. Aynı şekilde bir sebep gösterilmesi de aranmamaktadır.

Avukatlık sözleşmesi azil ile sona ermişse; bu durumda öncelikle azlin haklı bir nedene dayanıp dayanmadığı tespit edilmelidir.

Avukatlık ücreti, haklı nedenin olmasına göre belirlenecektir. Avukatlık Kanunu'nun 174. Maddesinin 2. fıkrası "Avukatın azlî hâlinde ücretin tamamı verilir. Şu kadar ki, avukat kusur veya ihmalden dolayı azledilmiş ise ücretin ödenmesi gerekmez." şeklindedir.

Yani avukatın azledilmesinde kusuru veya ihmali varsa vekalet ücretine hak kazanamaz. İhmal ve kusuru olmadan azledilmesi durumunda avukata ücretin tamamı verilir.

Yargıtay HGK., E. 2024/666 K. 2025/224 T. 9.4.2025 Kararın İncelenmesi

"[...] Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı avukat ... tarafından, davalı ...'nun vekili olarak

dava dışı kişi aleyhine vekâletin kötüye kullanılması nedeniyle Karşıyaka 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2010/423 Esas sayılı dosyası ile 17.12.20210 tarihinde 30.000,00 TL alacak davası açıldığı, yargılama sırasında alınan bilirkişi raporunda davaya konu taşınmazın değerinin 919.720,00 TL olduğunun belirlenmesi üzerine 01.03.2012 tarihinde avukatlık ücret sözleşmesi düzenlendiği, sözleşmenin 3. maddesinde tarafların sözleşme ile kararlaştırdıkları hukuki yardımlar için ödenecek vekâlet ücretinin 92.000,00 TL olarak kararlaştırıldığı, davanın ıslah edilmediği ve 04.04.2012 tarihinde davanın reddine karar verildiği, kararın temyiz edildiği ve bu aşamada davacı avukatın 29.03.2013 tarihinde azledildiği, temyiz incelemesi sonucunda davanın kabulüne karar verilmesi gerektiği yönündeki gerekçeyle kararın bozulduğu ve başka bir avukat tarafından takip edilmeye başlanan dosyada taleple bağlı kalınarak 30.000,00 TL alacak yönünden davanın kabulüne dair verilen kararın onandığı, daha sonra açılan itirazın iptali davasıyla geri kalan bedelin talep edildiği anlaşılmaktadır. [...] Taraflar arasında düzenlenen 01.03.2012 tarihli avukatlık ücret sözleşmesinin geçerli ve davacı avukatın azlinin haksız olduğu konusunda uyuşmazlık bulunmadığına göre Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci fıkrasındaki avukatın azli hâlinde ücretin tamamının verileceğine ilişkin düzenleme gereğince davacı avukatın sözleşmede belirlenen ücretin tamamı olan 92.000,00 TL'yi hak ettiğinin kabulü gerekir.

Zira avukat ile müvekkil arasındaki sözleşme ilişkisi, avukatlık sözleşmesinin imzalanması ile birlikte tarafların bu konudaki birbirine uygun irade beyanları üzerine kurulmuştur. Sözleşmenin kurulması ile her iki tarafın sözleşmeden kaynaklanan hak ve borçları da doğar.

Sözleşme hukukunda kabul edilen temel esaslardan biri, sözleşmenin kurulması konusundaki içap ve kabul beyanlarının birbirine uygun olarak beyan edilmesinden sonra, başka bir ifade ile sözleşmenin geçerli olarak kurulmasından sonra, taraflar açısından bağlayıcı olmasıdır.

Sözleşmeye bağlılık olarak tanımlanan bu ilkeden ayrılmayı gerektirecek nedenler olmadığı hâlde, avukat ile müvekkil arasında geçerli bir avukatlık sözleşmesi imzalanmış olmasına rağmen haksız şekilde azil ile sözleşmenin hiç kurulmamış gibi bir sonuca bağlanması kabul edilemez.

[...]

Açmış olduğu kısmi davanın yargılaması sırasında haksız azledilmesiyle davacı avukatın sözleşmede kararlaştırılan ek davayı açma imkânı elinden alınmış olmaktadır.

Azil haklı veya haksız her zaman kullanılabilecek bir hak olmakla birlikte 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 2. maddesinde düzenlenen "Dürüst davranma" ilkesine göre, "Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.

Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz". Her ne kadar Özel Dairece henüz başlanmayan ve verilmeyen hizmetin bedelinin istemeyeceği ilkesinden bahsedilmişse de somut olayda bu durumun davalının haksız azlinden kaynaklandığı açıktır.

Bu durumda davalının kendi hareketinin sonuçlarına katlanması gerektiğinden sözleşmeyle kararlaştırılan şekilde ek dava açması, haksız şekilde engellenen davacı avukatın sözleşmeyle belirlenen tüm vekâlet ücretini alabileceği kabul edilmelidir."

Somut olayda azledilen avukatın vekalet ücretine ilişkin inceleme yapılmıştır. Öncelikle vekalet ücreti kavramı ve avukatlık ücreti açıklanmıştır.

Avukatın azledilmesinin haklı nedene dayanmadığı tespit edilmiştir. [3]

Azil haksız ise, azil tarihi itibarıyla sonuçlanmamış işler yönünden de avukat tam ücrete hak kazanır. Burada avukatın azledilmiş olması nedeniyle işe devam edememiş olması, dolayısıyla emek ve mesaiden tasarruf etmiş olması da ücretin tamamına hak kazanmasına engel değildir.

Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 174/2. maddesinde "avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir." denilmek suretiyle bu husus hükme bağlanmıştır.

Haksız azil durumunda, avukatın ücrete hak kazanabilmesi için davanın sonuçlanmasının beklenilmesine gerek görülmemektedir. Haksız azil ile avukatın ücret alacağını muaccel hale gelir, yani avukat vekalet ücretini talep edilebilir.

Azledilen avukat davayı takibe devam edemeyecektir. Bu durumda dava ya müvekkil tarafından bizzat ya da vekâlet verilen başka bir avukat tarafından takip edilecektir. Bu iki halde de avukatın ücret talebi için azilden sonra davanın sonuçlanmasını beklemeye lüzum yoktur. Müvekkil ya da başka bir avukat tarafından takip edilen davanın lehe ya da aleyhe sonuçlanmış olması durumunun hiçbir önemi yoktur ve avukat vekalet ücretini isteyebilir. Haksız azilden sonra davanın takipsiz bırakılması durumunda da avukat ücretini talep edebilir.

Sonuç

Avukatlık Kanunu madde 174/2 ile haksız azil durumunda avukatın ücretin tamamına hak kazanacağı düzenlenmiştir. Yukarıda verilen Yargıtay kararında da haksız azil durumunda vekalet ücretine hak kazanıldığı kabul edilmektedir. Yukarıda da açıkladığımız şekilde vekalet ücretinin kazanılabilmesi için davanın bitmesinin beklenilmesine gerek yoktur. Haksız azil olduğu durumlarda vekalet ücreti muaccel hale gelir ve avukat bu ücrete hak kazanır.

Detaylı Bilgi için;

[Stj. Av. Fatma Sengün](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Türker Yalçınduran: Vekâlet Sözleşmesinde Ücret, Ankara 2007, s. 35.
2. Tülin Kurtoğlu: Akdi vekâlet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu, Ankara 2016, s. 24, 25
3. Yargıtay HGK., E. 2024/666 K. 2025/224 T. 9.4.2025 Kararı

**AVUKAT İLE MÜVEKKİL
ARASINDA İMZALANAN
SÖZLEŞME DE VEKÂLET
SÖZLEŞMESİ NİTELİĞİN-
DEDİR. ANCAK GENEL
BİR VEKÂLET SÖZLEŞ-
MESİNDEN FARKLI OL-
RAK AVUKATLIK KANU-
NU GEREĞİNCE
"ÜCRET", SÖZLEŞMENİN
ZORUNLU UNSURUDUR.**

ELEKTRİKLİ ARAÇ ŞARJ HİZMETLERİNDE YENİ DÖNEM: YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILDI!

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından Şarj Hizmeti Yönetmeliğinde değişiklik yapıldı. Düzenleme, 23 Mart 2026 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Düzenleme ile; şarj ünitesi ve şarj istasyonlarının kurulması ve işletilmesi, mobil şarj istasyonlarının işletilmesi, şarj ağının oluşturulması, şarj ağı işletmecileri ve şarj istasyonu işletmecileri ile kullanıcıların hak ve yükümlülükleri, serbest erişim platformunun kurulması ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslarda kapsamlı değişiklikler yapıldı. Düzenleme ile getirilen başlıca değişiklikler şu şekildedir;

- Şarj hizmetlerinde fiyatlandırma esasları yeniden düzenlendi ve bedelin yalnızca tüketilen enerji (kWh) üzerinden belirlenmesi zorunlu hale getirildi. Bu kapsamda, bağlantı, hizmet başlatma veya benzeri adlar altında ek ücret alınmasının önü kapatıldı.
- İşletmecilerin fiyatları ve varsa rezervasyon/işgaliye bedellerini istasyonlarda ve dijital kanallarda eş zamanlı yayımlaması zorunlu hale getirildi.
- Ayrıca 50 kWh ve üzeri DC (hızlı) şarj ünitelerinde kartlı veya temassız ödeme imkanı sağlandı.
- Farklı şarj ağı işletmecilerinin birbirlerinin müşterilerine hizmet verebilmesine imkân tanındı; yapılan ortak dolaşım (roaming) anlaşmalarının 30 gün içinde Kuruma bildirilmesi zorunluluğu getirildi.
- Mobil (taşınabilir) şarj istasyonları açık şekilde mevzuat kapsamına alınarak bu faaliyetler için bildirim ve düzenleme yükümlülükleri getirildi.
- Şarj ağı işletmecilerinin, şarj ağına yeni bir istasyon eklemek için Kuruma elektronik ortamda başvuru yapması gerekliliği getirildi. Ayrıca, başvuruların Kurum tarafından 10 iş günü içerisinde sonuçlandırılacağı düzenlendi.
- Şarj hizmetinin elektrik enerjisi tedarik faaliyeti olmadığı açıkça hükme bağlandı.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/03/20260323-4.htm>

ANAYASA MAHKEMESİ’NDEN LİMİTED ŞİRKETLERE DAİR ÖNEMLİ KARAR!

17 Mart 2026 tarihli Resmî Gazete’de Anayasa Mahkemesinin 25/12/2025 tarihli kararı yayımlanmıştır. Bakırköy 1. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun:

616. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendi,

Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir:

621. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan “Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması...” ibaresinin Anayasa’nın 2., 10., 35., 36. ve 74. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali istenmiştir.

İnceleme neticesinde kurallarda öngörülen şartlar dikkate alındığında eşit pay sahibi iki ortağın bulunduğu limited şirketlerde haklı sebeplerin varlığı halinde bir ortağın diğer ortağın şirketten çıkarılması için talepte bulunmasının, bu konuda genel kurulun karar almasının mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca ortaklardan birinin esas sermayenin salt çoğunluğunu elinde bulundurması durumunda haklı nedenle bir ortağın şirketten çıkarılması da mümkün görünmemektedir. Bu sebeple söz konusu kuralların Anayasanın 40.ve 48. Maddelerine aykırı olduğu anlaşıldığından Oy çokluğu ile iptallerine karar verilmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/03/20260317-24.pdf>

AÇIK RIZA VE AYDINLATMA METİNLERİNİN AYRI AYRI DÜZENLENMESİ GEREKTİĞİ HAKKINDA İLKE KARARI YAYIMLANDI!

Açık rıza metni ile aydınlatma metninin iç içe geçmiş şekilde sunulması, Kişisel Verileri Koruma Kurumu’na en çok gelen şikayet ve ihbarlar arasında yer almaktadır. Açık rıza ve aydınlatma yükümlülüğü niteliği itibarıyla birbirinden farklı kavramlardır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 10’uncu maddesinde düzenlenen aydınlatma yükümlülüğü temelde, kişisel verileri işlenen ilgili kişilerin bilgilendirilmesi anlamına gelmektedir. Açık rıza ise kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenebilmesi için Kanun’da öngörülen işleme şartlarından biridir.

Yapılan düzenlemeyle açık rıza ve aydınlatma yükümlülüğünün şu şekilde düzenlenmesi gerekiyor:

Kişisel veri işleme faaliyetinin açık rıza şartına dayalı olarak gerçekleştirilmesi halinde aydınlatma metni ile açık rıza metni ayrı ayrı düzenlenerek ilgili kişilere sunulmalıdır. Söz konusu metinler tek bir sayfada yer alacak olsa dahi ilgili kişiler tarafından verilecek beyanlar niteliği itibarıyla farklı olduğundan her iki metnin alt ve üst şeklinde ayrı ayrı yer alması ve her iki metin için ayrı beyanlarda bulunulması gerekmektedir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/03/20260324-3.pdf>

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmaya prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TÜRKİYE
Tel : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Faks : +90 212 356 3213
E-posta : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

